

IV. (XII.)

IZVESTIJE

c. kr. državne višje

realke v Idriji

za šolsko leto 1912-13.

Izdalo
ravnateljstvo.

V Idriji 1913.

Založila c. kr. realna.
Datisnila tiskarna Hlako Sax v Idriji.

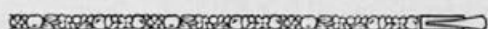
2. 10

Brunner

IV. (XII.) IZVESTJE

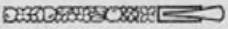
c. kr. državne višje realke v Idriji

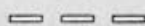
za šolsko leto 1912-13.

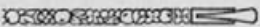

Izdalo ravnateljstvo.

V Idriji 1913.

Založila c. kr. realka. Tisnila tiskarna
Finko Sax v Idriji.

VSEBINA:

	Stran:
Spominski list. Napisal dr. Beuk.	5
Pragmatična sankcija. Dr. M. Potočnik.	9
Šolska poročila. Sestavil ravnatelj.	
A. I. Učiteljski zbor	15
II. Učila	17
III. Statistika učencev	24
IV. Podpore učencem	25
V. Šolsko zdravstvo	27
VI. Kronika	30
VII. Važnejši odloki šolskih oblasti	31
B. Pouk.	
I. Obvezni predmeti	33
II. Neobvezni predmeti	44
C. Vaje v streljanju	46
Č. Šola in dom	49
D. Imenik učencev	51
E. Naznanilo o začetku šolskega leta 1913-14	54

1813

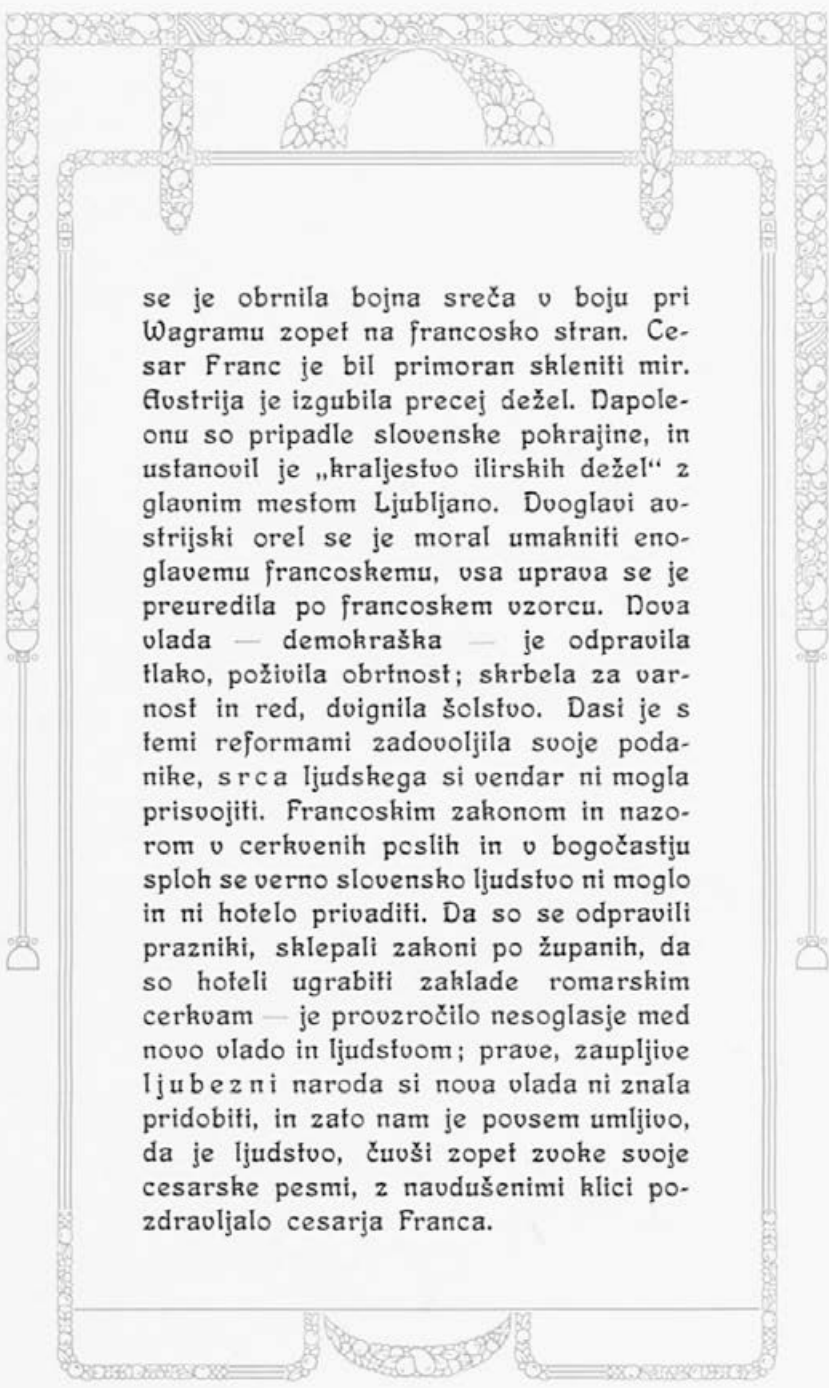
1913

Spominski list.

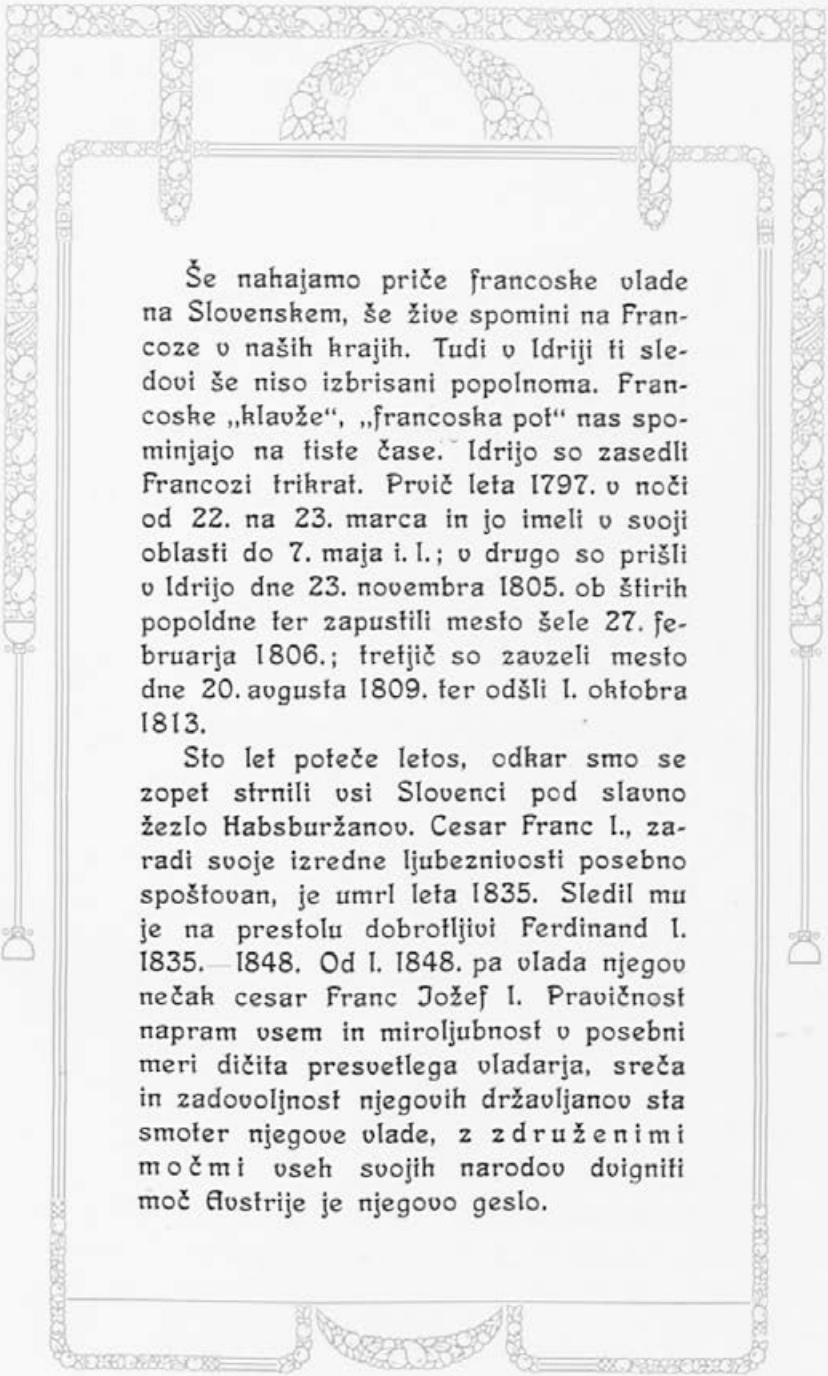
(Napisal dr. Benk.)

Dne 2. oktobra t. l. poteče 100 let, odkar so po skoraj štiriletnem odmoru pred mestno hišo v Ljubljani zopet zadoneli veličastni akordi Cesarske pesmi ter završčali navdušeni klici: „Živio naš cesar Franc!“ Le še mala, izmučena francoska posadka je držala tačas ljubljanski Grad, a se je morala dne 5. oktobra vdati: V Ljubljani je zopet zaplapolala črno-rumena zastava. Dne 8. oktobra 1813. je zapustila francoska posadka tudi tržaški grad, in slovenske dežele so se vrnile pod okrilje dvozglavega avstrijskega orla.

Dapoleonovo solnce je zatemnelo. Prvo temno pego v bajni sijaj Dapoleonove neodoljivosti so zarisali junaški Avstrijci dne 22. maja 1809. v bitki pri Aspernu. Žal, da ta zmaga ni bila odločilna in da

se je obrnila bojna sreča v boju pri Wagramu zopet na francosko stran. Cesar Franc je bil primoran skleniti mir. Avstrija je izgubila precej dežel. Napoleonu so pripadle slovenske pokrajine, in ustanovil je „kraljestvo ilirskih dežel“ z glavnim mestom Ljubljano. Dvooglavi avstrijski orel se je moral umakniti enoglavemu francoskemu, usa uprava se je preuredila po francoskem vzorcu. Nova vlada — demokraška — je odpravila tlako, poživila obrtnost; skrbela za varnost in red, dvignila šolstvo. Dasi je s temi reformami zadovoljila svoje podanike, srca ljudskega si vendar ni mogla prisvojiti. Francoskim zakonom in nazorom v cerkvenih poslih in v bogočastju sploh se verno slovensko ljudstvo ni moglo in ni hotelo privaditi. Da so se odpravili prazniki, sklepali zakoni po županih, da so hoteli ugrabiti zaklade romarskim cerkvam — je provzročilo nesoglasje med novo vlado in ljudstvom; prave, zaupljive ljubezni naroda si nova vlada ni znała pridobiti, in zato nam je povsem umljivo, da je ljudstvo, čuši zopet zvoke svoje cesarske pesmi, z navdušenimi klici pozdravljalo cesarja Franca.

Še nahajamo priče francoske vlade na Slovenskem, še žive spomini na Francoze v naših krajih. Tudi v Idriji ti sledovi še niso izbrisani popolnoma. Francoske „klavže“, „francoska pot“ nas spominjajo na tiste čase. Idrijo so zasedli Francozi trikrat. Prvič leta 1797. v noči od 22. na 23. marca in jo imeli v svoji oblasti do 7. maja i. l.; v drugo so prišli v Idrijo dne 23. novembra 1805. ob štirih popoldne ter zapustili mesto šele 27. februarja 1806.; tretjič so zavzeli mesto dne 20. avgusta 1809. ter odšli 1. oktobra 1813.

Sto let poteče letos, odkar smo se zopet strnili vsi Slovenci pod slavno žezlo Habsburžanov. Cesar Franc I., zaradi svoje izredne ljubeznivosti posebno spoštovan, je umrl leta 1835. Sledil mu je na prestolu dobrotljivi Ferdinand I. 1835.—1848. Od l. 1848. pa vlada njegov nečak cesar Franc Jožef I. Pravičnost napram vsem in miroljubnost v posebni meri dičita presvetlega vladarja, sreča in zadovoljnost njegovih državljanov sta smoter njegove vlade, z združenimi močmi vseh svojih narodov doigniti moč Avstrije je njegovo geslo.

Slavje stoletnice obhajamo letos, stoletnice verne vdanosti in zvestobe do svojih vladarjev, stoletnice ljubezni do svoje lepe Avstrije.

Preteklost slavimo, krepimo se za bodočnost!

Bog ohrani, Bog obvari
nam cesarja, Avstrijo,
modro da nam gospodari
s sveže vere pomočjo!
Branimo mu krono dedno
zoper ose sovražnike:
S habsburškim bo tronom vedno
sreča trdna Avstrije.

Pragmatična sankcija.

Ob njeni dvestoletnici govoril prof. dr. M. Potočnik.

Podlaga pravemu človeškemu življenju je red. Red igra zelo važno vlogo pri posamezniku, v družini, družbah ali društvih in v državah. Kdor si svoje razmere lepo uredi, bo lahko živel in ni se mu treba bati neprilik. Vse ga bo spoštovalo in radi bodo poslušali njegove nasvete. Tudi v družinah je treba, da so razmere med posameznimi družinskimi člani lepo urejene. Hišni gospodar skrbi, da ugled in blagostanje družine raste in da ga družina ljubi in čišta ter uboga. Pred svojo smrtjo sporoči previdno svoje imetje svojcem tako, da ostane domačija skupaj in da se dediči ne prepirajo med seboj. Kaj bi bilo, če bi tega ne storil, kar se tolikokrat dogaja! Ako umrje hišni gospodar brez oporoke, brez določb, kako naj se podeduje njegovo premoženje, tedaj hrepeni navadno vsak družinski član, da bi postal gospodar, da bi si toliko in toliko prilastil, a ni mu mar, koliko dobijo drugi in če mora tudi domačija preiti v tuje roke. Dandanes preprečijo večkrat take nakane postave, a vendar se še vedno pojavljajo med dediči prepiri in tožbe, ki se vlečejo toliko časa in stanejo toliko denarja, da dobijo posamezniki zelo malo ali pa prav nič, ker se niso poprej zlepa pobotali med seboj in ker ni bilo zakonite določbe od prednika, koliko naj dobi ta ali oni. Na ta način propadejo nekaj cvetoča domovja, propadajo pa tudi s tem, da razdeli hišni oče svoje posestvo med svoje dediče, neglede na to, da bi ostalo posestvo skupaj, za kar skrbijo v nekterih državah v Evropi že zakoni v zadnjem času. Tudi družbe ali društva nimajo obstanka, ako ni med posameznimi člani gotovih določb, ki imajo namen, da društvo dvignejo in preprečijo, da ne razpade.

Država je velika družba, ki ima skrbeti za javno blaginjo in varovati imetje posameznih članov, zadrug, plemen ali tudi narodov. Načeluje ji vladar, ki ima naslov: cesar, kralj, knez, vojvoda ali tudi predsednik. Država ima pomen in merodajno moč le tedaj, če skrbijo njeni posamezni člani, da ostanejo skupaj, da dvignejo pod vodstvom svojega vladarja blagostanje, prosveto in narodni ponos. Dolžnost vladarjeva je, da skrbi za varnost svojih podložnikov, da živijo posamezni narodi v dobrih odnošajih med seboj in da ukrene vse, da ne nastanejo v slučaju njegove nagle smrti kake homatije, ki škodujejo gotovo državi kot taki in tudi vladarski rodovini. Zgodovina nam je priča, da nastanejo prepiri med bližnjimi in daljnimi sorodniki prejšnjega vladarja, če ni zakonite določbe glede nasledstva in nerazdeljivosti dežela. Nastanejo vojne, ki trajajo po več let, ki uničijo toliko in toliko tisoč mladih, nadepolnih bitij, ki uničijo blagostanje prebivalstva za desetletja. V starem, srednjem in novem veku nam navaja zgodovina — učiteljica človeškega rodu — dovolj takih vzgledov. Dežela za deželo je odpadla od prej mogočnega kraljestva in velikokrat se je zgodilo, da je kraljestvo sploh izginilo. Koliko je bilo prelite krvi po naših krajih po izmrtju Babenberžanov in celjskih grofov! Prenehala je moč Luksenburžanov, ko je razdelil mogočni Karel IV. svoje dežele med svoje sinove. Koliko gorja je prinesla Angleški in Francoski stoletna nasledstvena vojna v 14. in 15. stoletju in koliko Angleški boj med „belo in rdečo rožo“ koncem srednjega veka. Izginila je nekdanja slavna slovanska država Poljska, ker ni imela pravih in zakonitih določb o nasledstvu po izmrtju Jagelovičev.

Z razdelitvijo dežela med posamezne člane vladarske rodovine je trpela in trpi celokupnost prej mogočne državne enote in to se je dogodilo mnogokrat v habsburški rodovini in sicer l. 1379., 1411. in 1564. S tem je trpela moč in veljava Habsburžanov in njih države na zunaj in ravno v 15. stoletju se je to posebno pokazalo v zgodovini naše ožje domovine, ko je kruti Turčin brez ovir ropal in požigal po Hrvaškem, Kranjskem, Koroskem in Štajerskem, ostajal tam po več tednov, zasramoval naše vladarje in odvajal naše prednike v turško sužnost.

Leta 1700. je izmrla habsburška dinastija na Španskem v moškem kolenu. Avstrijski vladar Leopold I. je mislil, da zasede Špansko sorodna habsburška rodovina na Avstrijskem in sicer eden njegovih dveh sinov. Ker se pa to ni zgodilo in ker se je vnela dolgoletna španska nasledstvena vojna med Avstrijo in Francosko,

čegar vladarji so bili tudi v sorodstvu z izumrlo špansko vladarsko rodovino, je izdal Leopold I. l. 1703. „pactum mutuae successionis“ t. j. splošne določbe glede nasledstva v avstrijskih deželah. Določil je, da pridejo pri nasledstvu v poštev v prvi vrsti zakonski moški po prvorojenstvu. Ako bi pa ne bilo teh, pa po isti pravici ženske. Leopolda I. je nasledil 1705. Jožef I., ki pa je že l. 1711. umrl in prišel je na prestol drugi sin Karel. Karel VI. je bil tedaj že več let oženjen z Elizabeto Brunšvisko in ni imel v prvih desetih letih nobenega potomca. Začelo se je javno ugibati, kdo naj mu bode naslednik, kajti Karel VI. je bil tedaj edini moški Habsburžan. Razni evropski vladarji, ki so bili v svaštvu s Habsburžani, so se že veselili, da si bodo delili lepe habsburške dežele. To so dobro znali tudi hrvaški stanovi, ki so bili z dušo in telesom udani habsburški rodovini. Sklenili so v kritičnem času za obstanek Habsburžanov svojevoljno meseca marca l. 1712. na poziv zagrebskega škofa Esterhazyja, da priznajo nasledstvo, če izumrje moško potomstvo v habsburški rodovini, ženski in sicer sprejmejo za vladarja tisto princesinjo ali njeni zarod, ki vlada v Avstriji, Štajerski, Koroški in Kranjski; kajti oni hočejo vedno ostati skupaj s teh deželá prebivalci, ki so jih bili krepko podpirali v turških bojih. Hrvatje se tedaj niso ozirali na dolgoletno zvezo z Ogrsko, s katero so živeli skupno izza leta 1102., zato ne, ker so bili Ogrji vedno pripravljeni, zvezati se s Turki proti svojemu vladarju, kar se je tudi zgodilo večkrat. Ker so imeli na Ogrskem pravico do prestola le moški potomci v habsburški rodovini, so upali tedaj Ogrji, da si bodo izbrali po svoji volji vladarja in se tako odcepili od Avstrije. Zato ni čuda, da so zamerili hudo ta ukrep Hrvatom in trdili so, da Hrvatje nimajo pravice do svojevoljnih izjav glede prestolonasledstva. Hrvatje pa so jih zavrnil: „Mi smo le zavezniki Ogrrov, ne pa njih podložniki in od pamtiveka smo imeli svoje kralje, ogrske kralje priznavamo, dokler so avstrijski.“ Z veseljem sta cesar in dvor sprejela ta sklep in ga tudi potrdila. Ta hrvatska izjava je napravila mogočen vtis na Ogre. Dasi neradi, so vendar sklicali ogrski velikaši palatinalsko konferenco, kateri je prisostvoval tudi avstrijski dvorni kancelar baron Ivan Seilern. V tej konferenci so sklenili Ogrji, da priznajo tudi ženski nasledstvo iz habsburške dinastije na Ogrskem. Vsled tega položaja je Karel VI. zbral svoje tajne svetnike, med katerimi je bil tudi slavni vojskovodja princ Evgen Savojski, ravno danes pred dvesto leti, t. j. 19. aprila 1713. leta, okoli sebe in jih opozoril v prvi vrsti na določbe, ki jih je bil že oče njegov, Leopold I. izdal leta 1703. in ki so ostale

do tistega časa tajne. K tem določbam je pridejal — „da se njegove dežele ne smejo razdeliti po njegovi smrti, kar se je poprej večkrat zgodilo na škodo državi in vladarski rodovini, ampak naj preidejo nerazdeljive na sinove po načelu prvorojenstva in linearnega nasledovanja; ako bi teh ne bilo, na hčere tako, da sledi najprej najstarejša hči in njeni potomci; če izumre rod najstarejše hčere, pa sledijo po vrsti potomci mlajših hčera; ako pa izumre vse potomstvo Karlovo, preide vlada na hčere cesarja Josipa I. in če tudi teh potomcev ne bi bilo več pa na potomce hčera Leopolda I. t. j. sester Josipa I. in Karla VI.“

Ta sklep je cesar potrdil in ga dal razglasiti. Pozval je deželne stanovne posamič, da priznajo navedene določbe. Vse dežele so ugodile tej zahtevi in sicer avstrijski, štajerski, koroški, kranjski primorski, tirolski in češki stanovi 1720., hrvaški 1721., ogrski in erdeljski 1722. in belgijski 1723. leta. Ta cesarjeva določba in njeno odobrenje po navedenih stanovih se skupno zove **pragmatična sankcija**, t. j. temeljni državni zakon, ki naj ima veljavo za vse čase. Ta zakon se je navedel že 6. decembra l. 1724. med državnimi in temeljnimi zakoni in je še dandanes poglavitna podlaga nerazrušni zvezi med avstrijskimi deželami.

Vsem odkritosrčnim prijateljem Habsburžanov in celokupnosti avstrijskih dežel se je odvalil težek kamen od srca, ko se je razglasil ta državni zakon. Odstranjene so bile vse zapreke, da bi nastali med domačim prebivalstvom pomisleki glede nasledstva, dokler živi še kak član slavne habsburške rodovine. Ni pa bilo to urejeno glede drugih evropskih dežel. To je dobro znal slavni Evgen Savojski in je svetoval zato cesarju, naj sedaj tudi uredi gospodarstvo v Avstriji tako, da bo mogel vzdržati močno vojsko, češ, da bo treba še kdaj braniti pravice cesarjeve hčerke Marije Terezije z mečem v roki zoper sosednje vladarje, ki planejo po cesarjevi smrti brez dvoma po Avstriji. Toda Karel se je raje pogajal s sosedi ter je bil vesel, ko so mu drug za drugim priznali pragmatično sankcijo, dasi ne zastonj, nego pregovorjeni po raznih žrtvah. Cesar Karel VI. je bil uverjen v svoji pošteni duši, da noben vladar ne bo snedel dane besede, ne Rus in ne Prus, ne Saksonec in ne Španec, ne Francoz in ne Anglež. Potrdili so mu bolj ali manj odločno njegove ukrepe o nasledstvu izimši volilnega kneza bavarskega, ki je upal kot zet Josipa I., da zasede prestol po Karolu VI. Da bi zajamčil veljavo pragmatične sankcije, je razpustil Karel VI. na ljubo Angležem in Nizozemcem komaj

dobro ustanovljeno „Vzhodno indijsko trgovsko društvo“ v Ostendi v Belgiji, ki je imelo povzdigniti avstrijsko trgovino v prekmorskih deželah; saksonskega volilnemu knezu, zetu Josipa I., je pomagal v poljski nasledstveni vojni na poljski prestol, a moral je pri tem žrtvovati Španjski Neapoljsko in Sicilijo.

Dne 29. oktobra l. 1740. je zatisnil za vedno oči Karel VI. in sledila mu je na prestolu njegova 23 letna hči Marija Terezija, ki je bila poročena z velikim vojvodo lotarinškim Franc Štefanom. Takoj po njenem nastopu so se začeli zbirati črni oblaki nad obzorjem avstrijskih dežel, ki so pretili uničiti našo domovino. Začele so se dolgotrajne in krvave vojne, vojne s Prusi in avstrijska nasledstvena vojna. V teh vojnah je izgubila Marija Terezija nekaj ozemlja, a rešila je celokupnost naše države in obdržala se je na prestolu habsburško-lotarinska dinastija. Leta 1804. je nemški cesar Franc II. proglasil pragmatikalni patent, s katerim si je nadel naslov „cesar avstrijski“ (Franc I.) ter povzdignil Avstrijo v dedinsko cesarstvo. Od proglasitve pragmatične sankcije se avstrijske dežele niso nič več delile in nasledovanje se zgodi brez ugovaranja od kake strani. Le leta 1848. so se uprli zopet Ogrji in oznanili dne 14. aprila l. 1849. v Debreczinu vsemu svetu, da Madjari ne priznavajo več vladarja iz habsburško-lotarinske rodbine kot svojega kralja. Tedaj so pokazali v prvi vrsti svoj dinastični čut naši bratje Hrvatje, ki so zastavili vse svoje moči in pripomogli znatno, da se je udušil upor na Ogrskem, da so Ogrji morali zopet priznati habsburško-lotarinske vladarje za svoje kralje. Tedaj je poudarjal hrvaški ban Jelačić v državnem zboru na Dunaju zvestobo svojega naroda in opomnil merodajne kroge na ukrep hrvaških stanov iz leta 1712., da ostanejo zvesti habsburški rodovini in njenim potomcem, ki vladajo tudi v deželah, kjer prebivajo potomci onih mož, ki so tolikokrat stali v bojih s Hrvati zoper Turke in dali vse za vero, dom, cesarja, v bojih s krutimi Turki, ki so prizadjali toliko gorja našim prednikom, ki so krivi, da so zaostale južne avstrijske dežele v prosveti, v blagostanju in razvoju narodnega ponosa. Ker pa more vse to zboljšati le naša habsburško-lotarinska dinastija, zato stojimo krepko ob njeni strani, kajti naša in naših bratov Hrvatov prihodnost je le v habsburško-lotarinskem taboru. Pokažimo pri vsaki priliki svoj dinastični čut, kar so naši južni bratje že tolikokrat v prid Habsburžanom storili, in še bolj bo skrbela za nas naša slavna vladarska rodovina. Dvignila nas bo z našimi brati v zvezi z drugimi avstrijskimi narodi. Tako bomo

postali močni mi in še bolj močna in mogočna pa naša ljuba domovina Avstrija in z njo slavna habsburško-lotarinška vladarska rodina, ki bo lahko kljubovala vsem nevarnostim, naj pa pride sovražnik od te ali one strani, kajti:

„Hrast se omaje in zid, zvestoba Slovincu ne gane“.

Šolska poročila.

Sestavil ravnatelj dr. Beuk.

I. Učiteljski zbor.

a) *Izpremembe in imenovanja*: Koncem šolskega l. 1911-12 so izstopili iz učiteljskega zbora profesor **Julij Nardin**, pravi učitelj **dr. Ivan Pregelj** in namestni učitelj **dr. Nikolaj Omersa**. Prvi je dobil učno mesto na I. državni gimnaziji v Ljubljani, drugi na gimnaziji v Kranju, dr. Omersa pa je bil imenovan za učitelja v IX. čin. razredu na državno obrtno šolo v Ljubljani. — Profesor **dr. Josip Mencej** je bil z odlokom c. kr. ministrstva za nauk in bogočastje z dne 22. avgusta 1912, št. 36209, za šol. leto 1912-13 prideljen v službovanje državni gimnaziji v Kranju. — Na novo so vstopili v učiteljski zbor **Leopold Andréé**, **Janko Krajec**, imenovana pravim učiteljem z odlokoma c. kr. ministrstva za nauk in bogočastje z dne 31. avgusta 1912, št. 38476 in 38446, in namestni učitelj **Ljudevit Mlakar** (c. kr. dež. šol. svet, 21. oktobra 1912, št. 7852). — **Ivo Tejkal** je bil imenovan z odlokom c. kr. ministrstva za nauk in bogočastje z dne 20. junija 1912, št. 22354, za pravega učitelja, **Leopold Andréé** pa je dobil z odlokom c. kr. dež. šol. sveta z dne 21. marca 1913, št. 1928, naslov profesorja. Za učitelja neobveznega predmeta petja je bil imenovan z odlokom c. kr. ministrstva z dne 31. oktobra 1912, število 8357, **Ivan Pogačnik**, c. kr. rudn. organist v Idriji.

b) *Učiteljski zbor ob koncu šolskega leta*:

Štev.	I m e	Razrednik	Kustos	Je poučeval	Št. tedn. ur
1	Dr. Stanislav Beuk , c. kr. ravnatelj, c. kr. nadporočnik v ev., občinski odbornik mesta Idrije			prirodopis VI., slovenščino I. in vodil vaje v streljanju	5 (6)
2	Leopold Andréé , c. kr. profesor	VII	fizikalnih učil	matematiko IV., VII. in fiziko VI., VII.	17

Štev.	I m e	razredniš	Kustos	Je poučeval	Št. tedn. ur
3	Baltazar Baebler, c. kr. profesor, c. kr. poročnik v ev.	IV	kemiškega laboratorija	kemijo IV., V., VI.; matematika III.; fiziko III., IV. in vodil praktične vaje v kemiškem laboratoriju	18
4	Janko Krajec, c. kr. pravi učitelj	III	dijaške knjižnice	nemščino III.—VII.	18
5	Juro Kuželički, c. kr. profesor, akademični slikar		zbirke za prostoročno risanje	prostoročno risanje I.—VII.	23
6	Dr. Dragotin Lončar, c. kr. profesor		učiteljske knjižnice	zemljepis in zgodovino III., V., VII. in nemščino II.	16
7	Dr. Josip Mencej, c. kr. profesor			Prideljen državni gimnaziji v Kranju	
8	Dr. Franc Novak, c. kr. pravi učitelj, c. in kr. poročnik v rez.	VI		francoščino III.—VII.	19
9	Andrej Plečnik, c. kr. profesor, veroučitelj			veronauk (pripr.), I.—VII.; opravljal šolsko službo božjo in vodil vse verske vaje	14 (16) (2)
10	Dr. Matej Potočnik, c. kr. profesor	I	zemljepis- zgodovinskih učil	zemljepis in zgodovino I., II., IV., VI. in nemščino I.	20
11	Kajetan Stranetzky, c. kr. profesor		priradpis- nih učil	priradpis I., II., V., VII. in matematiko I., II.	17
12	Ivo Žejkal, c. kr. pravi učitelj	V	matemat.- geometr. učil	matematiko V., VI. in opisno geometrijo IV.—VII.	18
13	Ivan Bajželj, c. kr. telovadni učitelj		telovad. in igralnega orodja	telovadbo priprav., I.—VII.; lepopis I. in vodil prostovoljno telovadbo ter šolske igre	16
14	Ljudevit Mlakar c. kr. namestni učitelj	II		slovenščino II.—VII.	18

Engelbert Gangl, c. kr. učitelj IX. čin. razreda, dež. poslanec, je poučeval v pripravljalnem razredu vse učne predmete razen veronauka in telovadbe; 23 učnih ur na teden.

Pogačnik Ivan, c. kr. rudn. organist v Idriji, pomožni učitelj za neobvezni predmet petje; 4 ure na teden.

c) *Dopusti in nadomeščanja*: 1) Ravnatelj **dr. Stanislav Beuk** je imel zaradi bolezni dopust od 6. decembra 1912 do 5. marca 1913. [Dež. šol. svet 3. decembra 1912, št. 8364.] Nadomeščala sta ga pri pouku profesor Kajetan Stranetzky in namestni učitelj Ljudevit Mlakar; ravnateljske posle je opravljal profesor dr. Matej Potočnik.

2) Profesor **Leopold Andrée** je imel od 17. marca do 6. aprila 1913 dopust zaradi bolezni. [Dež. šol. svet 27. marca 1913, št. 2020.] Nadomeščanje pri pouku se je razdelilo med vse člane učiteljskega zbora.

3) Krajše dopuste zaradi obolenja ali v družinskih zadevah so še imeli: Pravi učitelj **Janko Krajec** od 26. do 31. oktobra 1912, profesor **dr. Dragotin Lončar** dne 30. in 31. januarja ter 1. februarja 1913 in profesor **dr. Matej Potočnik** dne 29. in 30. oktobra 1912 ter 10. junija 1913.

Šolski sluga: Mihael Kos.

Pomožna slugi: Franc Božič, kurjač in vrtnar; Valentin Albreht, laborant.

II. Učila.

A. Normalna dotacija.

a) Dohodki:

1. Blagajniški preostanek iz l. 1911-12 glasom odloka c. kr. dežel. šol. sveta z dne 19. aprila 1912, št. 905	K 229.18
2. Sprejemnina v š. l. 1912-13	K 201.60
3. Prispevek za učila v š. l. 1912-13	„ 405.30
4. Takse za duplikate izprič. in dr.	„ —.—
5. Dopolnilo do normalne dotacije glasom odloka c. kr. dež. šol. sveta z dne 13. novembra 1912, št. 7980	K 513.10 „ 1120.—
6. Prispevki učencev za dij. knjižnico	„ 133.—
Skupaj	K 1482.18

b) *Izdatki* K 1126·23

c) *Preostanek* „ 355·95

(Račun je odobril c. kr. deželni šolski svet z odlokom z dne 24. januarja 1912, št. 290.)

B. Izredna dotacija.

C. kr. ministarstvo za nauk in bogočastje je dovolilo z odlokom z dne 19. oktobra 1911, št. 4022, za izpopolnenje knjižnice in učil vsoto K 5000 izredne dotacije, in sicer za leto 1912 ter 1913 po K 1500, za leto 1914 pa K 2000.

Od obroka, pripadlega na leto 1912 v znesku	K 1500·—
se je porabilo za nakup učil	„ 1495·91
ostanek	<u>K 4·09</u>

se je pripisal k obroku za leto 1913.

(Račun je odobril c. kr. dež. šolski svet z odlokom z dne 25. januarja 1913, št. 1.)

Na leto 1913 odpadla vsota K 1504·09
se je z ozirom na potrebo izpopolnitve razdelila takole:

1. Knjižnica	K 196·09
2. Zemljep.-zgod. učila	„ 140·—
3. Fizikalna učila	„ 277·—
4. Kemijski laboratorij	„ 240·—
5. Prirodopisna učila	„ 300·—
6. Matem.-geometrijska učila	„ 233·—
7. Učila za prostoročno risanje	„ 118·—
Skupaj	<u>K 1504·09</u>

Račun za leto 1913 se objavi v prihodnjem izveštju.

Prirastek zbirkam učil.

1. Učiteljska knjižnica. (Upravljal dr. Dragotin Lončar.)

a) Kupljeno: Radosavljevič, Uvod u eksper. pedagogiju I. — Aškerc, Izlet v Carigrad. — Berichte über den mathem. Unterricht in Osterreich. — Kolo hrv. umjetnika, I., II., III. — Skabičevskij, Povjest novije ruske književnosti I. — Nazorni nauk II. — Lavtar, Posebno ukoslovje računanja v ljudski šoli. — Čadež, Skrivnost radioaktivnosti. — Weiler, Elektrizität und Magnetismus. — Pečnik, Vojvodina Kranjska v predzgodovinski dobi. — Höfler, Didaktik des mathem. Unterrichtes. — Schülke, Aufgabensammlung, I., II. — Bohn, Physikalische Apparate. — Bornecque et Röttgers,

La France d'aujourd'hui. — Eberle, Amusements dans l'étude du Français. — Carion, Anecdotes historiques françaises et joyeux passe-temps. — Ušenčnik, Sociologija. — Oswald, Srednješolska vzgoja. — Štrukelj-Horvat, Učitelj v boju proti alkoholizmu. — Kersnik, Zbrani spisi, V. — Trdina, Zbrani spisi, IX., X. — Župancič, Samogovori. — Zola, Polom. — Veda, 1913. — Ljubljanski Zvon, 1913. — Naši Zapiski, 1913. — Dom in Svet, 1913. — Čas, 1913. — Slovan, 1912-13. — Carniola, 1913. — Planiški Vestnik, 1913. — Popotnik, 1913. — Monatsschrift für das Turnwesen, 1913. — Prometheus, 1913. — Zeitschrift für den physikalischen und chemischen Unterricht, 1913. — Stimmen aus Maria Laach, 1913. — Naturwissensch. Wochenschrift, 1913. — Letopis Slovenske Matice za 1912. — Zbornik, 1912. — Peterlin-Petruška, Po cesti in stepi. — Dostojevski, Zapiski iz mrtvega doma. — Zabavna knjižnica, 1912. — Knežova knjižnica, 1912. — Jahrbuch des höheren Unterrichtswesens, 1913. — Gruden, Zgodovina slovenskega naroda, I. — Apih-Potočnik, Zgod. učna snov, 1-6. — Pedagoški Letopis, XII. — Kukovec, Domoznanstveni pouk, I. — Glowacki-Poljanec, Flora slovenskih dežel. — Hauptmann, Posebno ukoslovje prirod. pouka. — Das Hauptinstrument der Pragmatischen Sanktion. — Milčinič, Bez sreče. — Nazor, Hrv. kraljevi. — Nušič, Priče. — Mrežkovski, Petar Veliki i Aleksej. — Dante, Božanstvena komedija, II. — Hrv. Kolo, VII. — Bazala, Povijest filozofije, III. — Abel, Chemie in Küche und Haus. — Krische, Agrikulturchemie. — Mannheim, Pharmazeutische Chemie, I., II. — Baly-Wachsmuth, Spektroskopie. — Hollemann, Einfache Versuche aus dem Gebiete der organ. Chemie. — Vogel, Taschenbuch der Photographie. — Schmidt, Kompendium der praktischen Photographie.

b) Prevezeto iz dijaške knjižnice: Mahnič, Več luči! — Rimski katolik, I., II., III. — Cervantes, Don Quixote. — Domači Prijatelj, V. — Domač koledar slovenski za l. 1863. — Dahn, Ein Kampf um Rom, Attila. — Slovan, 1902-3, 1904-5.

c) Prevezeto iz risarskega kabineta: Zeitschrift für Zeichen- und Kunstunterricht, 1903. — 1908.

d) Podarjeno: *Engelbert Gangl*: Radosavljevič, Uvod u eksper. pedagogiju I. — Radosavljevič, Uvod u eksper. psihol. I. — *Dr. Ivan Pregelj* svoje pesmi: Romantika. — *Dr. Fran Novak*: Sauer, Kleine ital. Sprachlehre. — *Dr. Stanislav Beuk*: Ilesič, O pouku slovenskega jezika. — *Komisija za pogozdovanje kranjskega Krasa*: Rubbia, 25 let pogozdovanja Krasa na Kranjskem (slov. in nem.)

873 inventarnih številčk.

2886 šolskih izvestij.

1 gramofon in 6 plošč.

2. Dijaška knjižnica. (Upravljal Janko Krajec.)

a) Kupljeno: Mali protialkoholni katekizem (10 izv.). — Zöhler-Huschak, Am Lagerfeuer. — Zöhler-Huschak, Unter dem Kaiseradler. — Zdekauer, Von der Adria und aus den schwarzen Bergen. — Wurm, Eisen und Stahl. — Siemens, Kraftmaschinen und Kraftübertragung. — Schmid, Schülerbibliothek, 5. Band: Himmelsbeobachtungen. 14. Bd: Chemisches Experimentierbuch. — Schäffer, Naturparadoxe. — Aus Natur und Geisteswelt, Nr. 108: Die Beleuchtungsarten der Gegenwart. Nr. 235: Die Telegraphen und Fernsprechtechnik. Nr. 167: Die Funkentelegraphie. — Paul Albert, 500 Meter unter der Erde. — Blochmann, Schätze der Erde. — Hennig, Buch berühmter Ingenieure. — Martin-Schalk, Von Ikarus bis Zeppelin. — Das Buch der Berufe, III. Bd: Der Ingenieur. — Seegeschichten und andere Gaben für die Jugend. (Österr. Flottenverein.) — Fraungruber, Hoch Habsburg! — Wilke, Die Elektrizität. Mit Modellband. — Anschauungsbilder aus dem Marinewesen: S. M. S. Habsburg. Podoba s popisom. — Der Stein der Weisen, 1910. — Knjižnica je naročena na sledeče časopise: Das neue Universum. — Mein Österreich. — Der Phönix. — Zvonček. — Vrtec. — Dom in Svet. — Der gute Kamerad. — Mentor.

b) Prevzeto iz učiteljske knjižnice: Schweiger-Lerchenfeld, Das Buch der Experimente.

c) Podarjeno: *Prof. Baebler*: 7 knjig Slovenske in Hrv. Matice.

605 inventarnih števil.

3. Zemljep.-zgodovinska zbirka. (Upravljal dr. M. Potočnik.)

Podarjeno: *Ekspozitna akademija na Dunaju*: Izohronski zemljevid Avstro-Ogrske.

200 inventarnih števil.

4. Fizikalna zbirka. (Upravljal L. Andrée.)

Zbirka se je pomnožila v tek. šol. letu za 180 inventarnih števil in sicer:

a) Kupljeno: Pile (9). — Kladiwa (3). — Klešče (4). — Škarje za pločevino. — Vrtalo z 12 svedri. — Različna dleta (4). — Izvijaci (3). — Strgalo za luknjice. — Navadne škarje. — Pinceta. — Stiskala (4). — Merilo. — Merilce s premikom. — Ključ za vijake. — Ogelnik. — Šestilo. — Pečica za klej.

— Škrpèc za piljenje. — Svečnika (2). — Čopiči (3). — Polna priprava za lotanje. — Sekira. — Žaga za kovine. — Brus. — Zamaski iz plute. — Zamaski iz kavčuka. — Kavčukova cev (5 m). — Lesena stojala (3). — Namizna deska za poizkuse z živim srebrom. — Klešče za pobiranje živega srebra. — Mehčalnica za pluto. — Krtačici za čiščenje epruvet (2). — Možnar s teračem. — Uteži s kljukicami. — Tehnica s kazalcem po Hartlu. — Priprava za določevanje gostote h Hartlovi tehnici. — Padalna cev. — Poveznik. — Termometer s tremi lestvicami. — Looserjev dvojni termoskop z navodilom. — Lisičji rep. — 2 enaka papirnata elektroskopa po Rosenbergu. — Cev za vzbujanje električnih isker. — Suba elementa (2). — Stenski ključ za električni tok. — Električni prekinjalec po Meyerju. — Izpreminjevalec smeri galv. toka. — Upor s 4 žarnicami. — Thomsonov števec.

b) Doma narejeno; pod varuhovim navodilom je naredil šolski sluga M. Kos nad 100 priprav in aparatov; od teh so najvažnejši:

Priprava za obešanje kavčukovih cevij. — Stojalo za epruvete. — Priprava za ocejanje posod. — Stojalo po Rosenbergu. — Podstavna miza premakljiva, obenem stojalo. — Precejalnica za živo srebro po Pfaundlerju. — Kvadrant z 2 nonijema. — Padalne kroglice po Augustu. — Hagenbachov aparat za umetno gibanje. — Okrogla plošča za ravnotežje teles. — Galilejevo ovirano nihalo. — Aparat za dokaz pada po tetivi in premeru kroga. — Foucaultovo nihalo. — Steklena cev s kroglicjo za sestavljeno gibanje. — Žleb za udar kroglic. — Tehnica iz kavčuka. — Kellermannov aparat za merjenje trenja. — Centrifugalna železnica. — Navzgor vrteči se dvojni stožec. — Motovilo. — Vitel. — Sestavljena nihala po Rosenbergu (6). — Nihalo po Machu. — Stojalo za sestavljeno nihalo. — Dve stekleni plošči za dokaz kapilarnosti. — Občujoča posoda z dvema krakoma. — Aparat za predočenje pritiska na steno po Weinholdu. — Model trojnega mlinskega kolesa. — Odprt manometer. — Priprava za proizvodnjo dima po Arendtu. — Priprava za merjenje solnčne visine. — Magnetna tehnica za dokaz Coulombovega stavka. — Aparat za predočenje magnetne inklinacije. — Aparat za galvansko polarizacijo. — Priprava za razkrajanje kovinskih solij. — Galvanoplastični odtis. — Raven elektromagnet. — Špirala po Rogetu. — Obločnica z zaslonom po Müllerju. — Enostavni koherer. — Teslov instrumentarij (Leidenska steklenica s iskromikrometrom, naponski transformator z 2 cevka, izpraznjevalec, bakren stremen z žarnico, bakrena obroča, 2 vzporedni bakreni žici, 2 kovinski plošči). — Simonovo elektrolitično prekidalno. — Akordna sirena iz lepenke. — Kaleidofon po Meldeju. — Dvojno nihalo po Airyju. — 12 prizem z zrcali po Rosenbergu. — Refleksijski aparat po Weinholdu. — Demonstracijski fotometer po Webbru.

c) Podarjeno: *Ravnatelj dr. St. Beuk*: Naoljnik. *Prof. B. Baebler*: Zračni vijak in medicinski termometer.

Nekaj stenskih slik so narisali učenci VI. razreda: *Albert, Dežela, Hrovatin, Slavik, Sevnik* in učenec VII. razreda *Vremšak*.

406 inventarnih točk.

69 različnih kemikalij in barv v steklenicah.

5. Kemiški laboratorij. (Upravljal **B. Baebler**.)

Kupljeno: 30 skledic za izparivanje. — 6 čaš z izlivkom za kuhanje. — 40 čaš brez izlivka za kuhanje. — 300 epruвет. — 207 etiket. — Trioglata pila. — Pila iz karborunda. — 28 lijev. — 2 l steklenica z grlom. — 2 kg steklenih cevi. — Cev iz kavčuka. — 10 zamaškov iz kavčuka. — 28 steklenic za kuhanje. — 6 retort z grlom. — 6 predložkov. — 6 zveznih cevi iz kavčuka. — Rožena žlica. — 2 pinceti. — Laurent-ov polarimeter s stojalom. — Natrijeva svetilka s stojalom. — 3 cevke za analize s polarimetrom. — Antimonov prašek. — Granuliran baker. — Granuliran cinek. — Kalijev jodid. — Rjavi manganovec. — Skrob.

880 inventarnih števil.

6. Prirodopisna zbirka. (Upravljal **K. Stranetzky**.)

a) Kupljeno: Mikrosk. preparati: Homo: Želodec, hrbtnjača, črevo, koža, pljuča, hrustanec, progasta mišica, gladka mišica. Foraminiferae. Paramaecium aurelia. Trichina spiralis. — V alkoholu: Cynthia papillosa. Hormiphora plumosa. — Povečani model: Melolontha vulgaris. — Nastenske podobe: Pfurtscheller, Perca. Epeira. Weichselbaum-Hennig, Trinkerorgane.

b) Podarjeno: *Ravnatelj dr. Beuk*: Vulkanični izmečki in nekaj drugih rudnin. — *Prof. dr. Novak*: Geschichte der Haustiere. — *E. Friedrich, c. kr. gozdni mojster v Idriji*: Anser segetum. — *Ign. Čadež, župan v Srednji vasi*: Bubo maximus. — *Karel Diehl, veleposestnik v Godoviču*: Vanellus cristatus. — *Leopoldina Harmel, c. kr. poštna upraviteljica v Idriji*: Kremenjak. — *Val. Lapajne, trgovec v Idriji*: Kokosov oreh. — *Jos. Teršar, asistent Juž. železnice*: 4 kose pirita s svinčnim sijajnikom. — *Jaroslav Šotola, VII. razr.*: 4 kose jetrenca, idrialit, koralovec. — *J. Rožanec, c. kr. fin. paznik v Idriji*: Kremenjakovi kristali, vaza iz marmorja.

c) Prepisalo iz kemiškega laboratorija: 80 rudnin, ki jih je podaril *Vlad. Slavik, učenec VI. razr.*

Zoologija	400	invent. števil.
Botanika	61	" "
Mineralogija	568	" "
Priprave, orodja, knjige	63	" "

7. Matem.-geometr. zbirka. (Upravljal I. Tejkal.)

Kupljeno: Trirob za predočitev ploskovnih kotov. — Polarni in praogel. — Anuloid.

30 inventarnih števil.

8. Zbirka za prostoročno risanje in lepopisje. (Upravljal J. Kuželički.)

Kupljeno: Oblič. — Nakovalo. — Vrtelo za svedre. — 2 klešč. — 2 kladiva. — Odpirac. — 2 žagi. — 4 pile. — 7 svedrov. — 4 dleta. — 8 modelov gliv.

113 inventarnih števil.

9. Telovadno in igralno orodje. (Varuh J. Bajželj.)

Kupljeno: Diskus, 2 po 2 kg., 1 po 1¹/₂ kg. — Polna žoga. — Železna kroglja 7,25 kg. — Žoga za metanje. — 2 žogi za tamburin. — Več popravil. — Mast za konserviranje usnja.

56 inventarnih števil.

III. Statistika učencev.

	Popravlji.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	Skupaj	V % ₁₀
I. Število :										
Koncem šol. leta 1911-12	24	26 ¹	23 ³	21 ²	33 ³	21 ⁴	25	25	174 ¹²	—
V začetku šol. leta 1912-13	24	35 ²	17	19 ³	22 ¹	26 ¹	17	23	159 ⁷	—
Med šolskim letom vstopilo	1	1	—	—	—	—	—	1 ¹	2 ¹	1 ^{1/2}
Vseh sprejetih je tedaj bilo	25	36 ²	17	19 ³	22 ¹	26 ¹	17	24 ¹	161 ⁸	—
Na novo: Na podlagi sprejemne izkušnje	—	10 ²	—	—	—	—	—	1	11 ²	7
Iz nižjih razredov premeščenih	25	—	—	—	—	2	—	1 ¹	3 ¹	2
Repetentov	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1 ^{1/2}
Zopet: Iz nižjih razredov premeščenih	—	22	15	16 ³	21 ¹	23	15	22	134 ⁴	84
Repetentov	—	3	2	3	1	1 ¹	2	—	12 ¹	7
Med šolskim letom jih je izstopilo	2	4	1	—	—	4 ¹	—	1	10 ¹	6
Koncem šolskega leta 1912-13 je bilo tedaj učencev	23	32 ²	16	19 ³	22 ¹	22	17	23 ¹	151 ⁷	—
II. Po rojstnem kraju :										
Iz Idrije	17	19	8	12 ²	10 ¹	11	5	9	74 ³	50
Iz idrijskega okraja	3	5	—	2	—	1	2	1	11	7
S Kranjskega sicer	1	4	5	4	10	5	5	8 ¹	41 ¹	27
S Primorskega	1	4	2	1	—	5	3	4	19	12 ^{1/2}
S Štajerskega	—	0 ²	—	—	2	—	1	1	4 ²	2 ^{1/2}
S Češkega	—	—	1	0 ¹	—	—	1	—	2 ¹	1
Z Rumunskega	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—
III. Vere so vsi rimskokatoliške										
	23	32 ²	16	19 ³	22 ¹	22	17	23 ¹	151 ⁷	—
IV. Po materinščini :										
Slovenci	23	31 ²	15	19 ³	22 ¹	22	16	23 ¹	148 ⁷	98
Nemci	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1 ^{1/2}
Čehi	—	1	—	—	—	—	1	—	2	1
V. Po bivališču staršev :										
Iz Idrije in najbližje okolice	19	22 ²	11	14 ³	11 ¹	12	7	9	86	57
Od drugod	4	10	5	5	11	10	10	14 ¹	65	43
VI. Šolnino :										
Je plačalo v I. polletju učencev	2	13	2	3	9	5	8	2	44	29
K	40	390	60	90	270	150	240	60	1300	—
v II. polletju pa	1	11	4	4	9	5	11	10	55	37
K	20	330	120	120	270	150	330	300	1640	—
Skupaj K	60	720	180	210	540	300	570	360	2940	—

IV. Podpore učencem.

a) Dijajske ustanove.

1) <i>Gostiša Alojzij, pripr. r., Kortsche Blaž, II. m.</i>	K	80.—
2) <i>Kočevar Franc, IV. r., Janez Thaler pl. Neuthal, I. m.</i>	„	51.60
3) <i>Hladnik Anton, V. r., Franc Hladnik</i>	„	60.—
4) <i>Pirc Franc, VII. r., M. Lamb in Schwarzenberg, II. m.</i>	„	186.—
5) <i>Uršič Julij, VII. r., Janez Tomšič</i>	„	153.—
6) <i>† Vremšak Emil, VII. r., Adam Schuppe, I. m.</i>	„	68.—
Skupaj	K	598.60

b) Lokalne podpore.

I. Podporno društvo za dijake na realki v Idriji. Društvo je imelo dne 7. decembra 1912 redni občni zbor. Za upravno leto 1913 so bili izvoljeni v odbor: *Dr. Stanislav Beuk*, predsednik; *Valentin Lapajne*, predsednikov namestnik; *Ivan Bajželj*, tajnik; *Baltazar Baebler*, blagajnik.

Pokrovitelj društva postane, kdor plača K 100; društvenik K 10; podpornik vsak, ki društvu kaj daruje.

Zaznamek pokroviteljev, društvenikov in podpornikov v tekoči upravni dobi (sklep junija):

a) Pokrovitelji: *C. kr. ministrstvo za javna dela* K 300, *Okrajna hranilnica in posojilnica v Idriji* K 200.

b) Društveniki: *Andrée Leopold, Antloga Jakob, Baebler Baltazar sen., Baebler Baltazar jun., Bajželj Ivan, dr. St. Beuk, Ciniburk Franc, Dežela Josipina, Didič Franc, Gangl Engelbert, Goli Franc Ks., Harmel Dragotin, Helmich Vaclav, Kenda Ivan, Kenda Peter, Kobal Alojzij, Kobal Matevž, Kogej Srečko, Krajec Janko, Kuželički Juro, Lapajne Dragotin, dr. Lončar Dragotin, Novak Alojzij, dr. Novak Franc, Novak Julij, Mlakar Ljudevit, dr. Papež Milan, Pegan Alojzij, Pirc Danilo, Pirnat Mohor, dr. Potočnik Matej, Potočnik Rudolf, Prelovec Franc, Primožič Andrej, Slavik Bohumil, Sax Hinko, Stranetzky Kajetan, Šepetavec Josip, Šinkovec Franc, dr. Šverak Jan J., Šotola Jaroslav, Tavzes Franc, Tejkal Ivo, Turk Ivan, Vidic Filip.*

c) Podporniki: *Babin Miloš 1 K; Bratuš Anton 5 K; Brumat Peter 8 K; Buh Pavla 1 K; Burnik Josip 2 K; Burnik Lina 1 K; čisti dobiček abiturijentske veselice K 26.12; čisti dobiček dijaškega plesnega venčka 25 K; Delavsko bralno društvo v Idriji 25 K; Gostiša Ferdinand 1 K; Gruden Marija 3 K; Hlebec Dragotin 2 K; Kavčič Franc 2 K; Kavčič Marija 2 K; Kerševan Josip 3 K; Kmetška posojilnica na Vrhniki 25 K; Knap Anton 5 K; Knap Josip 10 K; Kogej Anton 1 K; Krapš Anton 1 K; Lapajne Leni 1 K; Lapajne Marija 1 K; Likar Marija 3 K; Lipušček Andrej 2 K; Majnik Franc 1 K; Novak Otmar 1 K;*

Novak Rajko 1 K; Paradiz Franc 2 K; Pleskovič Rudolf 1 K; dr. Potočnik Matej 10 K; pl. Premerstein Kajetan 3 K; Rupnik Josip 3 K; Rupnik Marija 2 K; Seljak Josip 1 K; Štraus Ivan 1 K; Štraus Marija 2 K; Štros Leopold 1 K; Šuntar Ana K 120; Tratnik Mijo K 040; Treven Ignac 1 K; Treven Karel 5 K; Vidmar Valentin 1 K; Vončina Franc X. 1 K; Žagar Janko 1 K; Živic Ana 1 K; dr. Žižek Branko 2 K.

Račun podpornega društva za dijake na realki za leto 1912.

Štev.	Dohodki	K v.		Štev.	Izdatki	K v.	
1	Saldo iz upravnega leta 1911	5	69	1	Za nove knjige	243	—
2	Podpora c. kr. ministrstva za javna dela	300	—	2	Za obleke, pelerine in čevlje	678	55
3	Podpora kranjskega deželnega odbora	150	—	3	Za popravo starih knjig . .	91	70
4	Podpora idrijske mestne občine	300	—	4	Za pobiranje članarine . .	27	—
5	Podpora Okr. hranilnice in posojilnice v Idriji . . .	200	—	5	Prispevek k stanarini enega dijaka	36	—
6	Podpora „Slapenske posojilnice“ v Vipavi	50	—	6	Za kolek	1	26
7	Podpora notranjske posojilnice v Postojni	20	—	7	Odškodnina društvu „Gesellschaft der Autoren etc.“ in za prenašanje stolov ob priliki dijaškega koncerta	13	—
8	Čisti dobiček dijašk. koncerta	180	76	8	Za tiskovine	—	80
9	Čisti dobiček dijaškega plesnega venčka	25	—	9	Vložil v hranilnico	773	—
10	Čisti dobiček abiturijentske veselice	26	12				
11	Dar „Zadruga trgovskih in svobodnih obitov v Idriji“ namesto novoletnih voščil	96	—				
12	Dar Okraj. hranilnice, Nar. čitalnice in Veter. društva v Idriji namesto venca na grob g. J. Grudna	45	—				
13	Članarina oziroma podpora nabrana v Idriji	487	31				
	Skupaj torej dohodkov	1885	88		Skupaj torej izdatkov	1864	31
	Če se odštejejo izdatki	1864	31				
	Ostane v blagajni saldo	21	57				
	Vrednost vložnih knjižic je znašala 31. dec. 1911	9533	36				
	Vrednost vlož. knjižic znaša 31. dec. 1912	10568	31				
	Torej imamo prirastka v letošnjem letu	1034	95				

V začetku šol. leta 1912-13 je nakupilo društvo 65 novih učnih knjig, slabejše pa so se popravile. Vse knjige so se potem posodile revnim dijakom. Tudi z obleko in obutvijo je obdarilo društvo najbolj potrebne učence: 17 učencev je dobilo popolno zimsko obleko, 3 so dobili ogrinjače, 12 učencev pa črevlje.

Občni zbor je sklenil nekatere izpremembe društvenih pravil; c. kr. deželna vlada za Kranjsko je vzela te izpremembe na znanje in potrdila nova pravila z odlokom z dne 12. aprila 1913, št. 946.

2. Idrijsko prebivalstvo je kazalo v dejanju vedno in povsod blago srce in radodarne roke za realčno mladino in z veseljem podpiralo vsako akcijo v pomoč ubožnim dijakom. Več jih daje potrebnim učencem hrano, nekateri tudi stanovanje ter prispevke za nabavo obleke in učnih pripomočkov. Gg. zdravniki so v mnogih slučajih lečili brezplačno bolne realce.

Poročevalec se zahvaljuje vsem dobrotnikom kar najtopleje in prosi, naj bi blagi mladino ljubi ohranili še nadalje svojo naklonjenost naši mladini te pridobili društvu novih prijateljev.

V. Šolsko zdravstvo.

Zdravstveno stanje učencev je bilo v preteklem letu povoljno. Daljših bolezni je bilo prav malo, nalezljivih nobenih. Pač pa je zopet nepreprosljiva smrt posegla v mlade vrste dijaške ter končala mlado življenje: Sedmošolec Emil Vremsak je nagloma v šoli med poukom preminul. (Glej v kroniki!)

Najvažnejše zdravstvene uredbe so bile kakor druga leta sledeče:

a) *V šolskem poslopju.* Po učnih sobah, stopnicah in hodnikih so nastavljeni higienični pljuvalniki, stranišča so prirejena za poplavljenje z vodo, urinoarji se namažejo večkrat s posebnim oljem. Tla učnih sob in telovadnice se napoje trikrat na leto z oljem zoper prah. Ob daljšem odmoru ob 10. uri zapuščajo učenci učne sobe, ki se med tem dobro prezračijo. — V tem času se izprehajajo po prostornem realčnem dvorišču in po velikem travniku za realčnim poslopjem. V vseh nadstropjih je učencem na razpolago izborna pitna voda iz vodovoda. V začetku šolskega leta se prečita v nižjih razredih navodilo: Kako je ravnati z razpokljivimi in lahko vnetljivimi snovmi, ki jih rabimo v vsakdanjem življenju, ob koncu šolskega leta pa se je učencem vnovič priporočilo, da si nabavijo knjižice: L. Burgerstein, Zdravstvena pravila, Določbe glede odvratanja jetike (odlok c. k. min. predsed. z dne 24. aprila 1902, štev. 29949) in Dr. Lamberg, Die erste Hilfe bei plötzlichen Un-

glücksfällen. — V telovadnici sta obešeni Eschner-Esmarchovi nastenski sliki o prvi pomoči v nezgodah, v kabinetu telovadnice pa je za vsak slučaj pripravljena „domača lekarna“ s potrebnimi zdravili in obvezami. — Na pravilno negovanje telesa in posameznih udov se opozarjajo učenci pri telovadbi, lepopisju in izletih, še posebej pa o škodljivem vplivu alkohola na človeški organizem pri poku prirodopisa in kemije. V ta namen se je nabavilo za dijaško knjižnico več izvodov Malega protialkoholnega katekizma ter kupile nastenske slike, ki kažejo škodljivi vpliv alkoholnih pijač na človeške organe. — Za slučaj ognja na realki prirejeni poizkusi so pokazali tudi letos, da je za ta primerljaj narejeni načrt odhoda iz poslopja popolnoma primeren.

b) *Dijaška stanovanja* je pregledala posebna komisija tekom prvega polletja. Stanovanja odgovarjajo zdravstvenim predpisom. Kjer je bilo treba, je komisija nasvetovala izpremembe, v poedinih slučajih pa naročila učencem, oziroma njihovim staršem, da si poiščejo druga stanovanja. Tudi sicer je šlo ravnateljstvo, kakor tudi učiteljstvo rado staršem na roke pri izbiranju stanovanj.

c) *Telovadba, dijaške igre, športi.*

Tudi v preteklem šolskem letu se je skušalo vsem ministrskim določbam, izdanim v zadnjem času glede prave telesne vzgoje srednješolske mladine, po možnosti in lokalnim razmeram primerno zadostiti.

Kakor v prejšnjih letih se je gojila tudi letos poleg obvezne telovadbe **prostovoljna telovadba** in sicer v dveh oddelkih. Vodil jo je učitelj telovadbe. Učenci od pripravljalnega do IV. r. so telovadili v nižjem oddelku vsak ponedeljek in četrtek od 5. do $\frac{1}{2}$ 7. ure popoldne v dveh, treh ali štirih vrstah, kakor je bil pač obisk. V poletnem času se je vršila ta telovadba v torkih in petkih od 4. do 5. ure popoldne. Vadile so se večinoma vaje, predpisane v učnem načrtu za nižje razrede srednjih šol. Predtelovadili pa so učenci višjih razredov in sicer: Kovač Ant., Šinkovec Bogomir, Čuček Jos. in Zwölf Ivan. Prostovoljna telovadba se je vršila 57krat, navzočih je bilo skupaj 1080 učencev, največ v eni uri 31, najmanj 8, povprečno 18'9.

Učenci ostalih višjih razredov so telovadili v višjem oddelku ob nedeljah od 10. do $\frac{1}{2}$ 12. ure dopoldne in ob sredah popoldne od 5. do $\frac{1}{2}$ 7. ure, v poletnem času pa ob torkih in petkih od $\frac{1}{2}$ 8. do $\frac{1}{2}$ 9. ure zvečer. Razvrščeni so bili tudi v dveh ali treh vrstah ter so vadili svoji starosti in svojim zmognostim primerne vaje, večkrat tudi težje nego jih predpisuje učni načrt. Kot predtelovadci so telovadili učenci: Ostanek Fr., Dežela Viktor, Kovač Anton, Šinkovec Bogomir in Zwölf Ivan. Skupno je bilo navzočih 730 učencev pri 52kratni telovadbi. Največ jih je bilo 30, najmanj 5, povprečno 14'1.

Ob ugodnem vremenu je bilo učencem zavoda na razpolago približno 7000 m² obširno igrišče, last c. kr. rudniškega ravnateljstva, za **dijaške igre**. Igrali so ob sredah in sobotah popoldne od 2. do 5. ure, v poletnem času pa ob ponedeljkih in sredah od 3. do 6. ure popoldne.

Za raznovrstne igre so jim bile na razpolago razne igralne žoge, dalje kroglet, balin, disk i. t. d. Skupaj se je igralo v 20 popoldnevih 56 ur.

Za **kopanje** pod milim nebom je služilo dijakom nekaj prostorov v reki Idrijci, ki pa, žal, niso pripravljeni za plavanje. Za to važno telesno vajo primerne kopalnice mesto Idrija še vedno nima.

Zimski čas je nudil dijakom dvoje prijetnih in zdravih zabav. Gojili so **sankanje** in **drsanje**, v kolikor je dopuščalo vreme. Za oba ta športa so imeli dijaki brezplačno, oziroma proti majhnemu plačilu primerne prostore na razpolago.

Pregled o posameznih telesnih vajah dajeta naslednji razpredelnici.

Razred	Število učencev		Prostovoljno telovadbo je obiskovalo		Igralci		Plavalci		Drsalci		Sankači		Kolesarji		Telovadbe začasno oproščeni		Telovadbe vse šolsko leto oproščeni		
	štev.	%	štev.	%	štev.	%	štev.	%	štev.	%	štev.	%	štev.	%	štev.	%	štev.	%	
Pripr.	23	10	43.4	7	30.4	1	4.3	1	4.3	8	34.7	1	4.3	1	4.3	2	8.6		
I.	32	21	65.6	20	62.4	10	31.2	11	34.3	11	34.3	4	12.5	1	3.1				
II.	16	6	37.5	8	50	4	25	5	31.2	4	25	3	18.7			1	6.2		
III.	19	9	47.3	10	52.4	3	15.7	4	21	5	26.2	6	31.4	2	10.4	1	5.2		
IV.	22	11	50	10	45.4	8	36.3	6	27.2	5	22.7	6	27.2	3	13.6	3	13.6		
V.	22	9	40.9	9	40.9	8	36.3	6	27.2	7	31.8	7	31.8	3	13.6	2	9		
VI.	17	12	70.5	8	47	11	64.7	10	58.8	14	82.3	14	82.3	1	5.8				
VII.	23	11	47.8	7	30.4	13	56.5	7	30.4	12	52.1	16	69.5	1	4.3	1	4.3		
Skupaj	174	89	51.1	79	45.4	58	33.3	50	28.8	66	37.9	57	32.7	12	6.8	10	5.7		

Obisk prostovoljne telovadbe.

Oddelek	Dnevi	Zelovadci	Največ	Najmanj	Povprečno
nižji	57	1080	31	8	18'9
višji	52	730	30	5	14'1
Skupaj	109	1810	31	5	16'6

VI. Kronika.

1912.

5. do 9. julija: Ustne zrelostne izkušnje v glavnem terminu.
 16. septembra: Vpisovanja v pripravljalni in prvi realčni razred.
 17. septembra: Sprejemne izkušnje v I. razred.
 18. septembra: Ponavljalne in dodatne izkušnje.
 19. septembra: Sprejemne izkušnje v II. do VII. razred.
 20. septembra: Vpisovanje v II. do VII. razred.
 21. septembra: Slovesna služba božja.
 23. septembra: Pričetek rednega pouka.
 23. do 27. septembra: Pismene zrelostne izkušnje v jesen. terminu.
 2. oktobra: Ustne zrelostne izkušnje v jesenskem terminu.
 4. oktobra: Slovesna služba božja povodom godu Nj. Veličanstva cesarja Franca Jožefa I.
 21. in 22. oktobra: Učenci gredo k spovedi in sv. obhajilu.
 1. do 3. novembra: Pouka prosti dnevi.
 19. novembra: Spominska maša za Nj. Veličanstvo pokojno cesarico Elizabeto.
 21. decembra do 2. januarja 1913: Božične počitnice.

1913.

12. februarja: Zrelostne izkušnje v februarjem terminu.
 15. februarja: Sklep I. polletja.
 19. februarja: Pričetek rednega pouka v II. polletju.
 24. in 25. februarja: Učenci gredo k spovedi in sv. obhajilu.
 19. do 25. marca: Velikonočne počitnice.
 19. aprila: Proslavitev 200 letnice Pragmatične sankcije.

Spored: Nagovor ravnatelja. — Govor profesorja dr. M. Potočnika. — Sklepni govor ravnatelja.

7. maja: Ravnatelj da ta dan prosto.
 10. do 13. maja: Binkoštna počitnice.
 21. maja: Vremšak Emil, učenec VII. razreda, umrl.

† Emil Vremšak.

je bil rojen dne 31. januarja 1893 v Kamniku. Na tukajšnji zavod je prestopil z ljubljanske realke z začetkom šolskega leta 1911-12. — Odkritosrčnega, značajnega mladeniča so imeli radi vsi, ki so z njim občevali. Bil je navdušen in izvrsten pevec-tenorist, ki je posebno pripomogel k temu, da je razpolagal zavod s prav dobrim dijaškim pevskim zborom. Preljubega sina objokuje nevtolažljiva mati, ki je stavila nanj vse svoje upe, sošolci so izgubili ljubljenega tovariša, učitelji pa ohranijo svojega vrlega učenca v blagem spominu.

N. v m. p.!

22. maja: Zavod se udeleži procesije sv. Rešnjega telesa.
 29. maja: Majniški izlet.
 10. in 11. junija: Učenci pripr., I. do VI. razr. gredo k spovedi in sv. obhajilu.
 9. do 12. junija: Pismene zrelostne izkušnje v glavnem terminu.
 13. in 14. junija: Učenci VII. r. gredo k spovedi in sv. obhajilu.
 22. junija: Zavod se udeleži procesije sv. Ahacija.
 5. julija: Razdelitev letnih izpričeval po slovesni zahvalni službi božji.

VII. Najvažnejši odloki šolskih oblasti.

C. kr. ministrstvo za bogočastje in nauk:

a) z dne 1. julija 1912, št. 611: Na Kranjskem odpravljeni prazniki, ki padejo v učni čas, so pouka prosti dnevi; glede šol. maše obveljajo prejšnji predpisi. (C. kr. dež. šolski svet, 18. julija 1912, št. 4819.)

b) z dne 8. oktobra 1912, št. 36175: Profesor na drž. realni gimnaziji v Gradcu, g. Ladislav Pazdirek, imenovan za strokovnega nadzornika za prostoročno risanje. (C. kr. dež. šol. svet, 15. oktobra 1912, št. 7724.)

c) z dne 6. novembra 1912, št. 31073: Če ponavlja absolvirani realec dodatno zrelostno izkušnjo za obisk vseučilišča, plača takso 20 K. (C. kr. dež. šolski svet, 13. novembra 1912, št. 8415.)

C. kr. deželni šolski svet kranjski:

a) z dne 7. oktobra 1912, št. 7454: Hospitantinje I. razr. ne morejo biti v prvem polletju oproščene plačevanja šolnine.

b) z dne 10. februarja 1913, št. 131: Šolska oblast ima nadzorstvo nad kinematografskimi predstavami za mladino. — Obisk kinematografa spada pod § 29. disciplin. reda za idrijsko realko.

c) z dne 18. marca 1913, št. 1530: Izpričevala, ki so si jih pridobili Avstrijci v inozemstvu, v Avstriji niso veljavna. Za prestop v avstrijsko šolo je treba sprejemne izkušnje.

B. Pouk.

I. Obvezni predmeti.

a) Učni načrt.

V šolskem letu 1912-13 so se poučevali obvezni predmeti po normalnem učnem načrtu za realke, objavljenim z razpisom c. kr. ministrstva za bogočastje in nauk z dne 8. aprila 1901, št. 14741. Le za pouk slovenščine in francoščine ima zavod poseben načrt, ki ga je odobrilo ministrstvo z odlokoma z dne 7. junija 1901, št. 13152, in z dne 5. julija 1905, št. 23775. — Odlok c. kr. ministrstva za bogočastje in nauk z dne 29. maja 1912, št. 22169, določa za veronauk v VII. razredu dve tedenski uri. — Glede števila tedenskih ur za jezike je zaradi tega nastala razlika med normalnim učnim načrtom in načrtom za idrijsko realko.

Za učni jezik velja odlok c. kr. deželnega šolskega sveta za Kranjsko z dne 17. julija 1910, št. 4470, ki se glasi: C. kr. ministrstvo za bogočastje in nauk je dovolilo z odlokom z dne 26. junija 1910, št. 24156, da se poučuje na zavodu nemščina v vseh razredih, zgodovina in zemljepis v višjih razredih, oziroma na višji stopnji, dalje kemija in opisna geometrija v višjih razredih z nemškim učnim jezikom, za ostale učne predmete pa da se uvede, če so na razpolago aprobirane učne knjige, slovenski učni jezik. — Terminologija naj se podaja v vseh učnih predmetih v obeh jezikih in naj se tudi od učencev zahteva. — Od nemškega učnega jezika na slovenski jezik se mora prehajati sukcesivno. —

Na podlagi tega in prej omenjenih odlokov so se poučevali v preteklem šolskem letu obvezni učni predmeti, kakor kaže nastopna preglednica, ki pomenjajo v njej števila tedenske ure, **debel tisk slovenski**, droben pa nemški učni jezik.

Predmet	Prizor. razred	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	Skupaj
		razred							
Verouk	2	2	2	2	2	2	2	2	14
Slovenščina	4	3	3	3	3	3	3	3	21
Nemščina	12	5	5	4	4	3	3	4	28
Francoščina	—	—	—	5	4	4	3	3	19
Zemljepis	—	2	2	2	2	1	1	} 3	10
Zgodovina	—	2	2	2	2	3	2		16
Matematika	4	3	3	3	4	4	4, 3	5	26, 25
Prirodopis	—	2	2	} 3	3	2	2, 3	3	11, 12
Kemija	—	—	—			—	3	2	—
Fizika	—	—	—	3	2	—	4	4	13
Geometriško risanje	—	—	2	2	3	3	3	2	15
Prostoročno risanje	2	4	4	4	3	3	2	3	23
Lepopisje	1	1	—	—	—	—	—	—	1
Telovadba	1	2	2	2	2	2	2	2	14
Skupaj	26	26	27	32	34	33	33	34	219

b) Učne knjige za šolsko leto 1913-14 se naznanijo pravočasno na črni deski.

c) Šolske in domače naloge.

Iz slovenščine.

V. razred.

1. Važnost tradicionalnega slovstva. — 2. a) Prizor pri prihodu in odhodu vlaka. b) O postanku pravljic in pripovedk. — 3. Kaj pripovedujejo narodne pravljice o vilah? — 4. Kakega pomena je za dijaka potovanje? — 5. Asan-aginica. (Karakteristika.) — 6. Zakaj imenuje zgodovina nekatere moze „velike“? — 7. a) Dobra knjiga je dober prijatelj. b) Skopuh in zapravljivec. (Primeri.) — 8. Osveta zmagujočih kmetov nad svojimi tlačitelji in graščakov nad kmeti. (Po Aškerčevi „Stari pravdi“.) — 9. a) Gorje

mu, ki v nesreči biva sam! A srečen ni, kdor srečo vziva sam!“ (Gregorčič.) *b)* „Jablane, hruške in druge cepé, cepi v mladosti za stare zobe!“ (Vodnik). — 10. Moja najljubša slovenska knjiga.

VI. razred.

1. Sta Prešernova verza „Da le petica dá ime sloveče, Da človek toliko velja, kar plača“, resnična? — 2. *a)* „Čas je veter, ki pleve razsipava in le zrno pušča“. (Levstik). *b)* Starec pripoveduje o svojem življenju. — 3. Snov in vsebina „Nove pisarije“. — 4. Svet je veliko gledišče. — 5. *a)* Prešeren v „Sonetih nesreče“. *b)* Pomen živo-srebrnega rudnika za mesto Idrijo. — 6. Kulturne razmere v naši državi za vlade Marije Terezije in cesarja Jožefa II. — 7. Moja sodba o Aškerčevi pesnitvi „Ukrajinska step“. — 8. *a)* Človeško življenje je boj. (Razprava). *b)* Solčni vzhod. (Oris.) — 9. Žužkojedi in njih življenje. — 10. Hamletova tragična krivda in kazen.

VII. razred.

1. Govor ob sošolcovem grobu. — 2. *a)* Pomen literarne izobrazbe. *b)* „Ni praznik, predragi mi, naše življenje, — življenje naj bode ti delaven dan!“ (Gregorčič). — 3. Kratka karakteristika protestantske in katoliške dobe. — 4. Kakšnega pomena je Adrija za našo monarhijo? — 5. Snov in vsebina Vodnikove „Ilirije oživljene“. (Po dispoziciji, ki si jo naj napravi vsak sam in jo vpiše). — 6. Prosto voljene teme. — 7. Zakaj moramo ljubiti domovino? — 8. „Ta ni možak, ta ni za rabo, — kdor videl tujih ni ljudij“. (Levstik). — 9. *a)* Pogovor s tujcem o slovenskih kulturnih pripomočkih. *b)* Kako vplivata kraj in družba na človeka. (V obliki razgovora). — 10. Zrelostna naloga.

Iz nemščine.

V. razred.

1. Die Flucht Waltharis von dem Hunnenhofe. — 2. Welchen Nutzen gewährt fließendes Wasser seinen Anwohnern? — 3. Goethes Erbkönig. (Inhaltsangabe.) — 4. Die Reise eines Wassertropfens an einem Tage. (Von ihm selbst erzählt.) — 5. *a)* Unser Silvesterabend. (Ein Brief an den Freund.) *b)* Ein Nachmittag vor dem Gasthause „Zum goldenen Löwen“. — 6. Die Bedeutung der Wälder. — 7. Das Bild einer mittelalterlichen Stadt. — 8. *a)* Ein Ereignis aus meinen letzten Ferien. *b)* Freud' und Leid bei dem Wintersport. — 9. *a)* Glas ist der Erde Stolz und Glück. (Nach gelesenen Gedichten.) — *b)* Dorotheas Abschied von den Ihrigen. — 10. *a)* Tand, Tand ist das Gebild der Menschenhand. (Frei nach Fontanes „Die Brück' am Tay“. — *b)* Meine Ferienpläne.

VI. razred.

1. a) Der Major von Tellheim im ersten Akte des Lustspiels „Minna von Barnhelm“. b) Der Inhalt der ersten vier Auftritte in Lessings „Minna von Barnhelm“. — 2. a) Etwas aus meiner Ferienlektüre. b) Herder in Straßburg. (Nach Goethes „Dichtung und Wahrheit“.) — 3. a) Tamms Nachmittagschläfchen. (Nach Voß.) b) Der Soldatenstand in Lessings „Minna von Barnhelm“. — 4. a) Der Winter ein Herrenfreund, ein Bauernfeind. b) Welche Rolle spielt der Ring im Lustspiele „Minna von Barnhelm“? — 5. a) Wie wird Weißlingen untreu? b) Welche Eigenschaften machen das Gold wertvoll? — 6. a) Die Bedeutung der Eisenbahnen. b) Erfinden und Entdecken. — 7. a) Die Exposition von Goethes „Iphigenie“. b) Kann uns zum Vaterland die Fremde werden? — 8. a) Wort und Schrift, die Grundpfeiler der Kultur. b) Was man ist, das bleibt man ändern schuldig. — 9. a) Die Rolle des Pylades in Goethes „Iphigenie“. b) Stillestand ist Rückgang. — 10. a) Der Pegasus, ein Sinnbild der dichterischen Begabung. b) Die Exposition in Schillers „Maria Stuart“.

VII. razred.

1. a) Der Herbst ein Bild des reifen Mannesalters. b) Goethes Alter. — 2. a) Der Schauplatz der Handlung in Goethes „Hermann und Dorothea“. b) Die Schrecknisse der Einsamkeit in Chamisso's „Salas y Gomez.“ — 3. a) Die Feuersbrunst in Schillers „Glocke“ und in Goethes „Hermann und Dorothea“. b) Der Kampf des Menschen mit den Elementen. — 4. a) Von den Toten soll man nur Gutes sprechen. b) In deiner Brust sind deines Schicksals Sterne. — 5. Die Elektrolyse und ihre technischen Anwendungen. — 6. a) Die Vaterlandsliebe, eine wesentliche Grundlage der Staaten. — b) Es geht mich nicht an. (Betrachtung über diese beliebte Ausrede.) c) Von der Stirne heiß — rinnen muß der Schweiß, — Soll das Werk den Meister loben; Doch der Segen kommt von oben. — 7. a) Gespannt zeigt der Bogen seine Kraft. b) Inwiefern verschulden die Personen in Grillparzers „Ahnfrau“ ihr Schicksal selbst? — 8. a) Stürmen muß es, soll es Frühling werden. b) Welche Vorteile gewährt einer Stadt die Lage an einem schiffbaren Fluße? c) Lorbeer ist ein bitteres Blatt — Dem, der's sucht und dem, der's hat. — 9. a) Die deutsche Literatur eine Schülerin, Genossin, Führerin fremder Völker. b) Wie stelle ich mir meine Zukunft vor? — 10. Zrelostna naloga.

Prebrana slovstvena dela.

Iz slovenščine.

V. razred.

Askerc, Stara pravda. — Milčinski, Pravljičice.

VI. razred.

Gregorčič, Poezije. (Po izdaji Mohorjeve družbe.) — Shakespeare, Hamlet.

VII. razred.

Prešeren, Poezije.

Domače čtivo.

V. razred.

1. Jurčič, Deseti brat. [Kovač.] — 2. Stritar, Rosana. [Dežela.] — 3. Erjavec, Rak. [Poniž.] — 4. Kočever, Mlinarjev Janez. [Plešnar.] — 5. Župančič, Duma. [Rejc.] — Shakespeare, Romeo in Julija. [Bracar.] — 7. Mencinger, Moja hoja na Triglav. [Žagar.] — 8. Finžgar, Naša kri. [Hladnik.] — 9. Župančič, Manom Josipa Murna Aleksandrova. [Kovač.] — 10. Askerc, Zlatorog. [Jalen.] — 11. Levstik, Ježa na Parnas. [Terpin.] — 12. Kersnik, Rošlin in Verjanko. [Poniž.] 13. Meško, Mladim srcem. [Šepetavec.]

VI. razred.

1. Stritar, Svetinova Metka. [Kacin.] — 2. Levstik, Martin Krpan. [Albert.] — 3. Tavčar, Tiberius Panonicus. [Martelanc.] — 4. Kersnik, Cyklamen. [Premerstein.] — 5. Kersnik, Agitator. [Hribarnik.] — 6. Jurčič, Tugomer. [Hainrihar.] — 7. Čankar, Bela krizantema. [Sevnik.] — 8. Erjavec, Huzarji na Polici. [Slavik.]

Iz nemščine.

V. razred.

Goethe, Hermann und Dorothea. — Wieland, Oberon.

VI. razred.

Lessing, Minna von Barnhelm. — Goethe, Goetz von Berlichingen. — Iphigenie auf Tauris. — Schiller, Räuber. — Maria Stuart.

VII. razred.

Goethe, Hermann und Dorothea. — Schiller, Die Jungfrau von Orleans. — Grillparzer, Ahnfrau, König Otokars Glück und Ende.

Prosta predavanja.

V slovenščini.

1. Kako so mislili protestantski pisatelji o jeziku? [Likar.] — 2. Nekaj o Župančiču. [Starec.] — 3. Prešeren in narodna pesem. [Plevnik.] — 4. Idrijsko gledišče. [Kenda Ivan.]

V nemščini.

1. Die Bedeutung des Radiums. [Kenda Ivan.] — 2. Die drahtlose Telegraphie. [Lindtner.] — 3. Der Einfluß des Neusatzes Aufenthaltes auf Šafarik. [Peteln.] — 4. Heinrich Heine und seine Werke. [Pirc.] — 5. Die Röntgenstrahlen. [Pivk.] — 6. Elektrizität und Pflanzenwachstum. [Plevnik.] — 7. Peter Rossegger. [Sedej.] — 8. Die Geschichte des Eisens. [Šinkovec.] — 9. Die diesjährigen Korpsmanöver bei Zirknitz. [Šotola.] — 10. Iphigenie auf Tauris. [Tauber.] — 11. Die wirtschaftlichen Vorzüge der Wasserkräfte. [Uršič.] — 12. Vom Weltuntergang. [Vončina.] — 13. Das griechische Theater. [Klavora.] — 14. Einiges aus Nietches Schriften. [Ostaneč.]

d) Uspeh pouka.

1. Pregled klasifikacije koncem šolskega leta 1912-13.

		Prigotavl.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	Skupaj	V %	
Število učencev koncem šolskega leta		23	32 ²	16	19 ³	22 ¹	22	17	23 ¹	151 ⁷	—	
Dedenje	prav lepo	11	11	3	3	7	9	3	12	48	31·8	
	lepo	12	20	12	16	14	13	11	9	95	62·9	
	primerno	—	1	—	—	1	—	3	2	7	4·6	
	nepriemerno	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	brez reda	—	0 ²	1	0 ³	0 ¹	—	—	0 ¹	17	100	
	Skupaj	23	32 ²	16	19 ³	22 ¹	22	17	23 ¹	151 ⁷	—	
Splošni napredek	Za prestop v višji razred jih je	odlično sposobnih z odličnim uspehom	—	1	1	—	—	—	1	2	5	3·3
		sposobnih z dobrim uspehom	23	21 ²	9	14 ²	13	17	13	20	107 ⁴	70·8 ⁵⁷
	Razred je dovršilo	vobče sposobnih	—	4	4	2 ¹	3	—	—	—	13 ¹	8·6 ¹⁴
		nesposobnih z nezad. uspehom	—	6	1	2	2 ¹	3	—	0 ¹	14 ³	9·3 ²⁹
	Neklasifikovanih je	—	—	1	—	—	—	—	—	1	0·7	
	Ponavljalni izpit jih ima	—	—	—	—	4	2	3	1	10	6·6	
	Dodatni izpit jih ima	—	—	—	1	—	—	—	—	1	0·7	
Skupaj	23	32 ²	16	19 ³	22 ¹	22	17	23 ¹	151 ⁷	—		

2. Dodatek h klasifikaciji v šolskem letu 1911-12:

		Prigovori.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	Skupaj	V %
Ponavljalnih in dodatnih izkušenj		—	—	—	1	5	4	5	7	22	13
Izmed teh uspešnih . . .		—	—	—	1	5	4	5	7	22	100
Končna klasifikacija za 1911-12:	odličnih	5	1 ¹	2	—	—	2	2	3	10 ¹	5 ¹ / ₂
	spodobnih	19	17	13 ²	16 ²	30 ²	14 ¹	20	22	132	76 ⁵⁸
	vobče spodobnih	—	—	4 ¹	—	2	—	—	—	6 ¹	15 ¹⁷
	nespodobnih . . .	—	8	4	5	—	5 ²	3	—	26 ²	15 ¹⁷
	neklasifikovanih	—	—	—	—	—	0 ¹	—	—	0 ¹	0 ⁸
Skupaj . . .		24	26 ¹	23 ³	21 ²	33 ²	21 ⁴	25	25	174 ¹²	—
Učni smoter jih je doseglo v $\frac{0}{0}$		100	62	83	76	100	76	88	100	83 ¹ / ₂ $\frac{0}{0}$	—

Male številke poleg večjih pomenijo zasebne učence (učenke).

e) Zrelostne izkušnje.

Šolsko leto 1911-12.

a) Poletni (glavni) termin.

O pismenih izkušnjah se je poročalo v lanskem izvestju.

Ustne izkušnje so se vršile od 5. do 9. julija; predsedoval je dvorni svetnik Franc Hubad, c. kr. deželni šolski nadzornik za srednje šole. Izkušnje je delalo 21 maturantov; izpraševalna komisija je pripoznala 17 kandidatov zrelost za obisk tehniških visokih šol, enega je reprobirala na pol leta, tri pa za celo leto.

Imenik maturantov, ki so dobili izpričevalo zrelosti:

I m e	Rojstni kraj in leto	Š t u d i j		Je izjavil, da se posveti
		čas	kraj	
<i>Bonča Ivan</i>	Idrija 1895	190 ⁵ / ₆ —191 ¹ / ₁₂	Idrija	uradništvu
<i>Dominco Franc</i>	Čezsoča 1893	190 ⁴ / ₅ —191 ¹ / ₁₂	Gorica Idrija	železnici

I m e	Rojstni kraj in leto	Š t u d i j		Je izjavil, da se posveti
		čas	kraj	
<i>Eržen Anton</i>	Koper 1892	190 ⁴ / ₅ —19 ¹¹ / ₁₂	Gorica, Trst, Mari- bor, Idrija	tehniki
<i>Hammerlitz Rudolf</i>	Radovljica 1894	190 ³ / ₆ —19 ¹¹ / ₁₂	Idrija, Trst, Idrija	tehniki
<i>Kristančič Božidar</i>	Višnjevek 1890	190 ⁴ / ₅ —19 ¹¹ / ₁₂	Gorica, Idrija	živino- zdravništvu
<i>Krulc Ivan</i>	Kapele 1890	190 ⁶ / ₇ —19 ¹¹ / ₁₂	Krško, Idrija	ekspozitni akademiji
<i>Kumer Alojzij</i>	Idrija 1893	190 ⁵ / ₆ —19 ¹¹ / ₁₂	Idrija	živino- zdravništvu
<i>Negode Bogdan</i>	Sv. Ivan 1892	190 ⁴ / ₅ —19 ¹¹ / ₁₂	Trst, Idrija	tehniki
<i>Ramor Ivan</i>	Kandija 1889	190 ³ / ₄ —19 ¹¹ / ₁₂	Novomesto, Idrija	trgovstvu
<i>Sancin Ernest</i>	Škedenj 1891	190 ³ / ₄ —19 ¹¹ / ₁₂	Trst, Idrija	tehniki
<i>Seljak Anton</i>	Idrija 1889	190 ² / ₃ —19 ⁰⁹ / ₁₀ , 19 ¹¹ / ₁₂	Idrija	geodeziji
<i>Sonc Stanislav</i>	Tržišče 1893	190 ⁴ / ₅ —19 ¹¹ / ₁₂	Ljubljana, Idrija	tehniki
<i>Terpin Franc</i>	Rihenberk 1890	190 ⁴ / ₅ —19 ¹¹ / ₁₂	Gorica, Idrija	živino- zdravništvu
<i>Tomec Jančo</i>	Št. Vid 1891	190 ⁵ / ₆ —19 ¹¹ / ₁₂	Idrija	trgovstvu
<i>Turk Vladislav</i>	Idrija 1894	190 ⁴ / ₅ —19 ¹¹ / ₁₂	Idrija	trgovstvu
<i>Uršič Viktor</i>	Kobarid 1892	190 ⁴ / ₅ —19 ¹¹ / ₁₃	Petrinja, Idrija	tehniki
<i>Vončina Josip</i>	Idrija 1892	190 ⁴ / ₅ —19 ¹¹ / ₁₂	Idrija	tehniki

b) *Jesenski termin.*

K zrelostnim izkušnjam se je priglasilo sedem javnih učencev zavoda. Pismene izkušnje so se vršile od 23. do 26. septembra.

Naloge so bile sledeče:

Iz opisne geometrije:

1. Es ist ein zweischaliges Rotationshyperboloid, dessen Mittelpunkt $m(0, 4, 4)$ ist und das die reele Halbachse $= 1$, die imaginäre Halbachse $= 0,8$ besitzt, mit der Ebene $E(7, 7, 9)$ zu schneiden.

2. Drei Ebenen A, B, C und ein Punkt a sind gegeben; man ziehe durch a eine Gerade, welche zu den Ebenen A und B gleich geneigt und zu C parallel geht.

3. Man konstruiere die Durchdringung einer Kugel, welche durch den Mittelpunkt $m(8, 5, 5,5)$ und den Halbmesser $r = 3$ gegeben ist, mit einem hohlen Drehkegel, dessen Basis parallel zu P_1 ist und durch den Mittelpunkt $n(8, 5, 8)$ und den Halbmesser $r_1 = 3,5$ bestimmt ist; die Spitze liegt in P_1 . Man ermittle den Schatten dieser Körpergruppe, wenn die Richtung der Lichtstrahlen durch den Schattenpunkt $p(17, 5, 0)$ gegeben und die Kegelfläche oben offen ist.

Iz nemščine:

Na izbero: 1. Österreichs Anteil an der Weltkultur.

2. Österreichs Anteil an der deutschen Literaturgeschichte.

3. Vergessen ist ein Fehler, eine Schuld, ein Glück, eine Tugend.

Iz slovenščine:

Na izbero: 1. Znamenita zgodovinska mesta na slovenskem ozemlju.

2. Premog — črno zlato.

3. Zakaj se učimo zgodovine?

Iz francoščine:

Les Rogations. (Chateaubriand.) (Au reciter.)

Ustne izkušnje so se vršile dne 2. oktobra pod predsedstvom c. kr. dvornega svetnika Franca Hubada. Trije kandidati so bili reprobirani na celo leto, štirje pa so dobili izpričevalo zrelosti, in sicer:

I m e	Rojstni kraj in leto	Š t u d i j		Je izjavil, da se posveti
		čas	kraj	
<i>Ferjančič Franc</i>	Zaboršt 1892	190 ⁴ / ₅ —19 ¹¹ / ₁₂	Idrija	železnici
<i>Jereb Franc</i>	Idrija 1892	190 ⁵ / ₆ —19 ¹¹ / ₁₂	Idrija	pošti
<i>Levstek Božidar</i>	Idrija 1889	190 ¹ / ₂ —19 ¹¹ / ₁₂	Idrija	davkariji
<i>Turk Viljem</i>	Ljubljana 1894	190 ⁵ / ₆ —19 ¹¹ / ₁₂	Ljubljana, Idrija	živino- zdravništvu

Šolsko leto 1912-13.

a) Februarski termin.

Izkušnja se je vršila pod predsedstvom c. kr. dvornega svetnika Franca Hubada dne 12. februarja. Priglašeni kandidat je dobil izpričevalo zrelosti, namreč:

Pribil Ivan, rojen l. 1889. v Ljubljani, ki je dovršil srednjo šolo od šol. leta 1901-2 do 1911-12 v Ljubljani in v Idriji ter se posveti trgovskim študijam.

b) Glavni (poletni) termin.

Pismene izkušnje so se vršile od 9. do 12. junija. Delalo jih je 25 maturantov in sicer: 23 javnih učencev zavoda, 1 privatist in 1 eksternist.

Naloge so bile sledeče:

Iz nemščine:

- Na izbero:
1. Welche Erfindungen des 19. Jahrhunderts haben umgestaltend auf das menschliche Leben eingewirkt?
 2. Die Bedeutung des Jahres 1526 für die Entwicklung der österreichischen Geschichte.
 3. Woher nahmen die deutschen Klassiker den Stoff zu ihren Dramen?

Iz slovensčine:

- Na izbero: 1. Moj najljubši slovenski pisatelj.
2. Boj za obstanek v živalstvu.
3. „Popolnitev bodi moj edini vzor, luč, resnica moje delovanje!“

Kette.

Iz francoščine:

La lumière au service de l' homme. (Composition.)

Iz opisne geometrije:

1. Es sind zwei sich schneidende Gerade a und β durch die ersten Spurpunkte h ($x = 0, y = 4, z = 0$), h_1 ($7, 11, 0$) und den Schnittpunkt a ($6, 3, 6$) gegeben; man soll durch a und β je eine Ebene so legen, daß deren Neigungswinkel gleich ist dem Winkel der beiden Geraden.

2. Man konstruiere die Durchdringung zweier vierseitiger Prismen; das erste Prisma ist regelmäßig und hat zur Basis ein Quadrat, von welchem der Mittelpunkt m ($7.5, 3.5, 0$), der Eckpunkt a ($6.5, 6, 0$) und $h = 7$ gegeben sind; das zweite Prisma ist ein schiefes Parallelepiped, seine Basis liegt in der Ebene A ($4, 4, \infty$) und man kennt von der zweiten Projektion der Basis e'' ($x = 0, z = 3$), f'' ($3, 1$), g'' ($4, 4$); ein Eckpunkt der oberen Basis sei E ($10, 8, 3$). Man bestimme den Schatten der Durchdringung, wenn die Lichtstrahlen parallel zu P_2 und 45° zu P_1 gerichtet sind.

3. Man zeichne das perspektivische Bild folgenden Monumentes: Auf einem stufenförmigen Unterbaue, der aus drei quadratischen Platten, deren Höhe $= 0.5$ ist und deren Basiskanten der Reihe nach die Längen $10, 8, 6$ besitzen, ruht ein quadratisches Prisma, dessen Basiskanten $= 4$ sind und dessen Höhe $= 6$ ist; sodann folgt ein Pyramidenstutz, dessen untere größere Basis mit der oberen Basis des Prismas zusammenfällt, während die Höhe desselben $= 1$ ist; die Höhe der zugehörigen ganzen Piramide wäre $= 2$. Das ganze Monument ruht auf einer horizontalen Ebene A ($z = -7$), wobei der vorderste in A liegende Eckpunkt $a = a'$ ($x = -2, z = -7$) gegeben ist, und es sind die nach rechts laufenden Basiskanten 60° gegen P_1 geneigt; die Augdistanz $00' = 20$.

Podatki o ustnih izkušnjah in imena aprobiranih maturantov se objavijo v prihodnjem izvestju.

II. Neobvezni predmeti.

a) **Petje.** (Poučeval J. Pogačnik.)

Petje se je poučevalo v I. polletju v enem tečaju po 2 uri na teden. Prvo uro so imeli pouk učenci, ki še niso obiskovali petja in oni, ki še niso mutirali. Pouk se je vršil po H. Družovičevi pesmarici in A. Foersterjevi pevski šoli. Obdelovala se je dur-skala v različnih taktih (s številkami nad notami zaradi ložjega transponiranja pozneje v druge tonove načine), nadalje intervali, vokalizacija, nastavek glasu, hitro in globoko dihanje ter dinamiška znamenja. Pele so se eno- in dvoglasne pesmice. Drugo uro so peli učenci višjih razredov; gojilo se je čveteroglasno narodno in cerkveno petje. — Obisk: 60 učencev.

V II. polletju sta bila dva tečaja po dve uri na teden. Prvi tečaj: 41 učencev, ločenih v dva oddelka. Nadaljevala se je pevska teorija: Melodična mol-skala ter tonovi načini. Pele so se narodne in cerkvene pesmi v svrhu mešanega zbora. Drugi tečaj: 22 pevcev. Tu se je oziralo na teorijo po potrebi, sicer pa gojilo čveteroglasno umetno, narodno in cerkveno petje.

Moški zbor je oskrboval petje pri šolskih mašah.

b) **Vaje v kemiškem laboratoriju.** (Vodil B. Baebler.)

I. Prvi tečaj za V. razred; obisk: 7 učencev; dve tedenski uri.

Predelana tvarina: Navodilo o uporabi navadnih kemičnih priprav. Vaje v topljenju, precipitaciji, filtraciji, kristalovanju, destilaciji i. t. d. Določevanje specifične teže trdnih in tekočih snovi. Določevanje parafinovega tališča. Disociacija kislin.

Analiza najvažnejših anionov in kationov v anorganskih spojinah. Spektroskopsko določevanje nekaterih elementov.

Poizkusi vzporedno z obligatno, v razredu predelano tvarino: Eksperimentalno izvajanje nekaterih osnovnih kemičnih zakonov, plamen, poizkusi z vodikom in ogljikovim dioksidom i. t. d.

Tehnični poizkusi, n. pr. dobivanje pepelike iz pepela, proizvajanje žveplene kisline, katalitični upliv rujavega manganovca itd.

Vaje v fotografiranju.

II. Tečaj za VI. razred; obisk: 7 učencev; 2 tedenski uri.

Predelana tvarina: Določevanje vrelišča in tališča. Kvalitativno določevanje ogljika, vodika, dušika, žvepla, fosforja in halogenov v organskih snoveh. Kvalitativno določevanje najvažnejših organskih spojin.

Nekaj gravimetričnih in volumetričnih analiz, med drugim določevanje trdote idrijskih voda.

Vaje vzporedno z obligatno, v razredu predelano tvarino: Metan, parafin, alkoholno vrenje, določevanje alkohola v pivu, očetna kislina in acetati, formaldehid, aceton, kloroform, jodoform, oksalna kislina, mlečna kislina, tolšče, vinska kislina, grozdni sladkor, trsni sladkor, škrob, celuloza, berlinsko in turnbulsko modrilo, benzol, nitrobenzol, fenol, trinitrofenol, hidrokinon, resorcin, anhidrid, ftaleinove kisline, tanin, naftalin.

Tehnični poizkusi: Dobivanje etra, proizvodnje alkohola iz slada, izdelovanje mila, dobivanje nekaterih mineralnih in organskih barvil, barvanje z mineralnimi in organskimi barvili i. t. d.

Učenci IV. in V. razreda so si ogledali 19. junija t. l. pod vodstvom strokovnega učitelja za kemijo žgalnico za živo srebro v Idriji.

C. Vaje v streljanju.

(Vodil ravnatelj dr. Beuk.)

Vaj v streljanju se je udeleževalo 29 učencev, in sicer 13 iz VI. ter 16 iz VII. razreda, t. j. 73% vseh učencev v teh dveh razredih. Zanimanje za vaje je bilo prav povoljno, udeležba prav redna, uspeh tudi prav dober.

Učenci so bili razdeljeni v dva strelska tečaja; oni učenci, ki so zadostili v š. l. 19¹¹/₁₂ predpisom prvega strelskega tečaja, so tvorili drugi, ostali pa prvi strelski tečaj.

S strelnimi vajami se je pričelo 9. oktobra 1912. Vaje so se vršile kolikor mogoče natančno po „načrtu za fakultativni pouk v streljanju in za strelne vaje na srednjih šolah in sorodnih zavodih“, kakor ga je izdalo c. kr. ministrtvo za deželno brambo. Pri pouku sta še posebej prav dobro služili knjizici: *Anleitung für den Schießunterricht an Mittel- und Fachschulen in Stütz, Behelf für das freiwillige Schießwesen.*

Čas za pouk v streljanju in za strelne vaje je bil določen ob sredah popoldne praviloma od 1. do 3., oziroma od 2. do 4. ure, in sicer za oba tečaja skupno. Do 5. marca 1913 so se vadili učenci v realčni telovadnici, od 12. marca nadalje pa pod milim nebom.

V prvem strelnem tečaju se je poučevalo po naslednjem vzporedu:

a) Popis puške, delovanje posameznih delov, vstop strelca, prijemi, basanje, izpraznenje, streljanje.

b) Šola za streljanje:

1. Razlaga poti krogle, priprave za viziranje, vizirne premice, način merjenja.

2. Vaje v merjenju in izproženju. Ustoj za streljanje v raznih telesnih ležah brez puške in s puško. Vaje v napolnjevanju nabojnika z naboji, jemanje nabojnikov iz nabojnjače; vaje v basanju in izpraznjevanju puške. Snaženje in konserviranje puške in municije. Opis priprave za streljanje s čepki.

c) Vaje v streljanju:

1. Od dne 13. novembra 1912 do 5. marca 1913 streljanje s čepki na krožno ploščo.

2. Od 12. marca do konca (4. junija) streljanje z ostrimi (strelskimi) naboji.

V drugem strelnem tečaju so se v prvih urah vadili učenci v že znanih ustojih in prijemih na mestu in med korakanjem.

Dne 23. oktobra 1912 so začeli streljati s čepki na železne podobe v različnih ležah in razdaljah, 12. marca 1913 pa z ostrimi (strelskimi) naboji na predpisane tarče.

Kadar so streljali pod milim nebom, so se vadili učenci spotoma v določevanju razdalj, v izrabljanju terena za kritje i. t. d.

Strelci z voditeljem vaj.

Strelne vaje so se zaključile dne 4. junija 1912 s streljanjem na dobitke. C. kr. domobransko poveljništvo v Gradcu je podarilo v ta namen častno darilo: srebrno cigaretnico. Da pa se je omogočilo več učencem priboriti si dobitke kot priznanje za vrlo zanimanje in pridobljeno spretnost v streljanju, je nabral poročevalec pri idrijskih mladinaljubih za nakup dobitkov potrebno vsoto; darovali so gg. c. kr. dvorni svetnik Billek 10 K, c. kr. notar A. Pegan 20 K, c. kr. lekarnar M. Ph. D. Pirc 10 K, c. kr. rudniški svetnik Šotola 5 K, c. kr. rudniški zdravnik Dr. M. U. M. Papež 5 K; poročevalec 3 K; po 2 K: C. kr. rudniški svetnik Soyka, c. kr. rudniški svetnik Slavik in profesor dr. Novak; po 1 K: C. kr. okr. sodišča predstojnik Antloga, c. kr. rudniški nadkomisar Plzák, c. kr. rudniški višji zdravnik Dr. M. U. Štverák, trgovca F. X. Goli in J. Turk; trgovec Val. Lapajne je podaril žepni nožek.

Vsem gg. darovalcem kakor tudi gg. trgovcem za znaten popust na cenah dobitkov se poročevalec kar najlepše zahvaljuje.

Za vsak strelski tečaj so bili po 4 dobitki in sicer:

II. tečaj:	1. Srebrna cigaretnica,	vrednost	30 K
	2. Pisalna garnitura	"	12 K
	3. Aneroid	"	6 K
	4. Vizitierka	"	3 K
I. tečaj:	1. Žepna ura	"	25 K
	2. Šestilo	"	11 K
	3. Srebrna verižica	"	7 K
	4. Žepni nožek	"	3 K

Strelci drugega tečaja so streljali na nekrito ležečo podobo na 300 korakov; strelci prvega tečaja pa na enako podobo, razdeljeno v 9 krogov na 150 korakov.

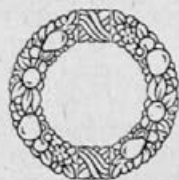
Dobitke so dosegli sledeči strelci:

V II. tečaju: 1) Anton Vončina z 90⁰/₀, 2) Jaroslav Šotola z 80⁰/₀, 3) Avgust Martelanc s 70⁰/₀ in 4) Vladimir Starec tudi s 70⁰/₀ zadetkov. — V I. tečaju: 1) Franc Sevnik z 59, 2) Franc Mačkovšek z 49, 3) Dominik Kacin s 37 in 4) Milan Češnik s 35 točkami.

S čepki se je streljalo največ v realčni telovadnici, z ostrimi naboji pa na provizornem strelišču, prirejenem na posestvu g. Fr. Kokelj-a na Kobalovih planinah, ki je radevolje dovolil, da so se postavile na njegovem travniku stalne tarče in druge priprave. Vodstvo strelnih vaj mu izreka za to prijaznost lepo zahvalo.

Vse priznanje zaslužijo učenci Jaroslav Šotola, Kacin Dominik, Avgust Martelanc in Anton Peteln, ki so delovali s hvalevredno vnemo kot reditelji in zapisnikarji, pa tudi vsi ostali udeležniki strelnih vaj za svoje zanimanje in izredno poslušnost.

Ravnatelj dr. Beuka je med njegovim dopustom od 6. decembra 1912 do 5. marca 1913 nadomeščal z vso spretnostjo profesor dr. Franc Novak, za kar mu bodi izrečena srčna zahvala.

Č. Šola in dom.

Ni dvoma, da je le s skupnim delovanjem šole in doma po enakih načelih mogoče doseči pravilno vzgojo in dobre učne uspehe. Zato je treba, da sta šola in dom med seboj v ozkem stiku. Predvsem pride za skupno delovanje v poštev „disciplinarni red“, ki ne obsega samo predpisov, kako se je vesti učencem v šoli, ampak obsega tudi točna navodila za izvenšolsko življenje. Za izvrševanje predpisov o vedenju v šoli skrbi šola sama in je le malo navezana za pomoč doma, toliko bolj pa potrebuje pomoči staršev in nadziralcev dijakov v zadnjem pogledu. Dolžnost nadziranja izvenšolskega življenja po disciplinarnih predpisih prevzamejo starši z vstopom njihovega sina na realko, staršev namestniki pa takrat, ko sprejmejo dijaka na stanovanje. Te svoje dolžnosti naj se zavedajo starši in njih namestniki vedno; natančno naj se seznanijo s predpisi disciplinarnega reda ter pazijo na to, da jih izpolnjujejo dijaki v vseh točkah, kakor so se k temu zavezali s svojim podpisom v disciplinarni red. Še posebej naj veljajo te besede, izrečene z najblažjim namenom, gospodarjem in gospodinjam! Nadomeščati starše ni lahka, toda je vzvišena naloga. Gospodarji in gospodinje naj skrbе po svoji vesti vedno za to, da ustrežejo zahtevam šole in težnjam staršev svojih varovancev, katere težnje se stinjajo v želji, da bi ostal sin-dijak zdrav na duši in na telesu ter da bi dobro napredoval v šoli.

Vzgojitelj ni vsak sam iz sebe. V prav mnogih slučajih potrebuje preizkušeni navodil; te pa najde ravno v „disciplinarnem redu“ in raznih knjigah, izmed katerih so zaradi jasnosti in točnosti posebnega priporočila vredne knjižice: Poučilo tistim, ki imajo dijake na hrani in stanovanju* ter delci dr. Leona Burgersteina: Zdravstvena pravila za učence in učenke ter kako je skrbeti doma za zdravje šolske mladine.**

Razen naštetih tiskanih navodil naj se poslužujejo starši in njih namestniki prilike, osebno se pogovoriti z učitelji svojih otrok in varovancev. V to so jim na razpolago posebne ure. V izjemnih slučajih in pa staršem, ki ne stanujejo v ldriji, se dajejo pojasnila tudi sicer, toda le v realčnem posloplju.

* Potrjeno z odlokom c. kr. deželnega šolskega sveta za Kranjsko z dne 26. januarja 1899, št. 2141.

** V c. kr. zalogi šolskih knjig. Dunaj. Cena 10 h za snopič.

Po vsaki cenzurni konferenci poslana naznanila obveščajo starše o napredku njihovih sinov, posebno če napredek ni dober. Starši naj takoj ukrenejo potrebno, da se učenec poboljša; odlaganje tu nikakor ni na mestu. Tik pred koncem polletja ali šolskega leta navadno vse odredbe nimajo zaželjenega uspeha. Treba je tedaj pravočasno, t. j. takoj v začetku šolskega leta skrbeti za to, da se učenec redno in sproti uči tega, kar se mu predava v šoli. Vsak učenec imej — kakor za šolo — tako tudi za dom poseben urnik, ki naj se ga drži kar najbolj vestno. V takem urniku naj se določi čas za učenje, privatno berilo, pa tudi za počitek ter okrepitev duha in telesa. Podlaga vsakemu pravilnemu delovanju je red; red vzdržuje človeka, vzdržuje človeštvo; nered pa zapeljuje v brezdelnost, lenobo, ki provzroči največ gorja na svetu.

V skupnem delu je moč; vsestranska zadovoljnost se bo dosegla torej le tedaj, če bosta delovali šola in dom skupno, in s skupnim delom preskrbimo svoji mladini in svojemu narodu lepo bodočnost.

D. Imenik učencev v šol. letu 1912-13.

(Debeli tisk znači odličnjake, oklepaji pa med letom izstopivše učence.)

Pripravljalni razred.

Čuk Franc. — Eržen Stanislav. — Gostiša Alojzij. — Grum Julij. — Hribarnik Kazimir. — Izlakar Ivan. — Kavčič Florijan. — Knap Anton. — Kobal Viktor. — Kogoj Robert. — Kosmač Franc. — Lapajne Rafael. — Marčelja Bogomil. — Moravec Mihael. — Novak Alojzij. — Pavšič Josip. — Peljhan Albin. — (Skoporc Franc.) — (Skoporc Vincencij.) — Šinkovec Ludovik. — Tratnik Ivan. — Troha Alojzij. — Uršič Franc. — Velikajne Josip. — Vončina Anton.

Realčni razredi.

I. razred.

Berčič Karel. — Brumat Julij. — Burnik Vladislav. — Dolenc Janko. — Garlatti Alfonz. — Hvala Anton. — Jereb Avgustin. — (Jereb Franc.) — Kacin Anton. — Kobol Alojzij. — Kokalj Franc. — Kolenc Karel. — Oblak Alojzij. — (Ogrič Jožef.) — Pečirer Štefan. — Petrič Stanislav. — Podgornik Maks. — Poljanšek Alojzij. — **Poniž Venceslav.** — Primožič Franc. — Puhar Ivan. — Rejc Matevž. — Rupnik Adolf. — Sedej Franc. — Šinkovec Alojzij. — Štros Franc. — Štverák Jan. — Tratnik Ivan. — Velikajne Franc. — (Vončina Anton.) — Vončina Edgar. — (Vončina Josip.) — Vrc Ivan. — Vuga Stanislav. — Žagar Otokar. — Želko Jožef. — Antloga Virginija, priv. — Paradž Marija, priv.

II. razred.

Eržen Rafael. — Hvala Slavko. — Jelinčič Zorko. — Jurjavčič Ivan. — Kenda Peter. — Kogej Ivan. — Lapajne Ivan. — Pirc Danilo. — Pirnat Vladimir. — Pivk Viktor. — Poniž Rajko. — Rupnik Jožef. — (Sedej Karel.) — Tomic Vladimir. — Uršič Stanislav. — Vončina Albin. — Vončina Viktor.

III. razred.

Bernik Franc. — Copič Ivan. — Didič Josip. — Hauptman Viktor. — Jurjavčič Alojzij. — Kobol Ivan. — Kumer Filip. — Lapaine Dušan. — Likar Jožef. — Lukežič Franc. — Podobnik Ludovik. — Poljanšek Franc. — Poljsak Franc. — Prelovec Ivan. — Rudolf Ivan. — Treven Anton. — Velikajne Ivan. — Zafred Albin. — Žumer Leopold. — Bloudek Božena, priv. — Burnik Mara, priv. — Lapaine Vlasta, priv.

IV. razred.

Albreht Franc. — Arko Vladislav. — Barbiš Anton. — Čuček Josip. — Ferjančič Stanislav. — Furlan Andrej. — Helmich Vaclav. — Kočevar Franc. — Kodele Tilen. — Kogej Rudolf. — Kunstelj Vinko. — Lapajne Cveto. — Mohorič Franc. — Novak Kajetan. — Podobnik Josip. — Punčuh Ivan. — Premelč Franc. — Šolar Ludovik. — Vončina Andrej. — Vončina Ciril. — Zwölf Ivan. — Žele Andrej. — Kenda Marija, priv.

V. razred.

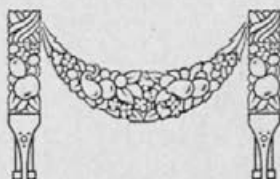
Bercar Ivan. — Dežela Stanislav. — Flajs Franc. — Gruntar Ignacij. — Hladnik Anton. — Jalen Vinko. — Kolenec Franc. — Kovač Anton. — Lapaine Dimitrij. — Lazar Ciril. — (Mahorčič Josip.) — Manfreda Ivan. — (Pivk Josip.) — Plešnar Franc. — (Podobnik Franc.) — Poniž Evgen. — Rejc Ivan. — Rihtar Ciril. — Šepetavec Boris. — Šinkovec Bogomir. — (Šinkovec Ivan.) — Štrekelj Vladimir. — Terpin Karol. — Turk Janko. — Zazula Rafael. — Žagar Bogoslav. — (Kenda Marija, priv.)

VI. razred.

Albert Anton. — Brenčič Ignacij. — Česnik Milan. —
Del Linz Peter. — Dežela Viktor. — Hainrihar Vincencij.
— Hribarnik Adalbert. — Hrovatin Ivan. — Kacin Dominik.
— Lapajne Mirko. — Mačkovšek Franc. — Martelanc Avgust.
— Novak Gabriel. — Ponikvar Emil. — pl. Premerstein Ivan.
— **Sevnik Franc.** — Slavik Vladimir.

VII. razred.

Čretnik Viktor. — Eržen Josip. — Kenda Henrik. —
Kenda Ivan. — Klavora Vladimir. — Likar Franc. — Lindtner
Mirko. — Marc Josip. — Ostan Franc. — Ostanek Franc.
— Peruzzi Ivo. — Peteln Anton. — Pirc Franc. — Pivk
Leopold. — Plevnik Ivan. — Sedej Franc. — Skušek Franc. —
Starec Vladimir. — Šinkovec Ferdinand. — **Šotola Jaroslav.**
— Tauber Josip. — Uršič Julij. — Vončina Anton. —
(Vremšak Emil.) — Črček Karol, priv.

E. Naznanilo o začetku šol. leta 1913-14.

Šolsko leto 1913-14 se prične dne 19. septembra s skupno sv. mašo v župni cerkvi sv. Barbare ob 8. uri dopoldne.

Za sprejem učencev veljajo tele določbe:

a) Učenci, ki želijo **vstopiti v pripravljalni razred**, naj se oglase s svojimi starši ali njih namestniki **dne 18. septembra** od **11. do 12. ure** osebno pri ravnatelju ter naj z rojstnim (krstnim) listom dokažejo, da so že izpolnili deveto leto svoje starosti ali ga še izpolnijo v letu 1913, nadalje, da so dovršili z dobrim uspehom vsaj 3. razred ljudskih šol. Čitati in pisati morajo znati slovensko in nemško. Sprejem bo za vse začasen; pri komur se razvidi v prvih šestih tednih, da ne more uspevati, bo moral zapustiti pripravljalni razred.

b) Učenci, ki žele **vstopiti v prvi razred**, naj se oglase s svojimi starši ali njih namestniki **dne 15. septembra** od **9. do 10. ure** osebno pri ravnatelju ter naj z rojstnim (krstnim) listom dokažejo, da so že izpolnili deseto leto svoje starosti ali ga izpolnijo še v letu 1913. Oni, ki so doslej pohajali ljudsko šolo, naj se izkažejo z izpričevalom, obsegajočim rede iz veronauka, učnega jezika (slovenskega in nemškega) in računstva.

Vsi vnanji učenci se oglase lahko tudi pismeno, poslati jim je le pravočasno gori navedeni listini.

Sprejet je učenec v I. razred šele tedaj, ko je prebil z dobrim uspehom sprejemno izkušnjo.

Sprejemne izkušnje v I. razred se bodo vršile dne 16. septembra ob 9. uri dopoldne.

Ponavljati sprejemne izkušnje v istem letu ni dovoljeno.

Učenci, ki so bili sprejeti meseca julija v I. razred, naj pridejo šele k slovesni otvoritvi dne 19. septembra.

Tisti učenci, ki so dovršili z dobrim uspehom pripravljalni razred na državni realki v Idriji, prestopijo brez izkušnje v I. realčni razred. Oglase naj se z izpričevalom dne 15. septembra dopoldne od 9. do 10. ure.

c) **V vse ostale razrede** se bodo sprejemali učenci dne 18. septembra, in sicer: II.—IV. razred dopoldne od 8. do 11., V.—VII. razred pa popoldne od 2. do 4. ure. Učenci, ki so doslej obiskovali ta zavod, naj prineso zadnje šolsko izpričevalo; oni pa, ki vstopijo na zavod **nanovo**, se morajo izkazati z rojstnim (krstnim) listom in z zadnjim šolskim izpričevalom, ki je na njem zaznamovan pravilno javljen odhod.

č) **Ponavljalne, dodatne in sprejemne izkušnje** v višje razrede se vrše dne 17. septembra.

d) **Vsak učenec plača pri vpisovanju** 2 K 10 h prispevka za učila, nanovo vstopajoči pa še 4 K 20 h sprejemnine; nadalje je prispevati po 1 K za dijaško knjižnico in 40 h za igralno orodje.

e) Z ozirom na važnost dobrega stanovanja si pridržuje ravnateljstvo pravico, da sprejme le one učence, ki so na takem stanovanju, ki ga je odobril učiteljski zbor, ozir. ravnatelj. Zato naj ne sklepajo starši ali njih namestniki s stanodajalci nobene obvezne pogodbe, preden si niso dobili od ravnateljstva dovoljenja za dotično stanovanje.

f) **Redni pouk** se prične v ponedeljek, 20. septembra.

Dr. Stanislav Beuk,

c. kr. ravnatelj.

Zaznamek

znanstvenih člankov v dosedanjih izvestjih.

- L. 1901-2: Ustanovitev zavoda. Spisal ravnatelj Karel Pirc.
Slovenska pesem idrijskih rudarjev. Spisal Makso Pirnat.
- L. 1902-3: Kje naj postavimo mejo psihiškemu življenju v organiški
prirodi? Spisal dr. S. Beuk.
Pripravniki tečaj v Idriji. Spisal Makso Pirnat.
Kratek popis novega realčnega poslopja. Spisal ravnatelj
Karel Pirc.
- L. 1903-4: Začetni pouk v prostem risanju na realkah. Spisal Vinko
Levičnik.
† Ivan Rode. Nekrolog. Napisal M. Pirnat.
- L. 1904-5: † Ravnatelj Karel Pirc. Nekrolog. Napisal dr. S. Beuk.
Bernoullijeva lemniskata. Spisal dr. S. Beuk.
Rudniško gledališče v Idriji. Spisal Makso Pirnat.
Govor ob stoletnici Schillerjeve smrti. M. Pirnat.
- L. 1905-6: Nekaj fizikalnih poizkusov. Spisal Julij Nardin.
Učni načrt za telovadbo v realkah. Napisal Iv. Bajželj.
- L. 1906-7: Radioaktiviteta in razpadanje atomov. Spisal B. Baebler.
- L. 1907-8: Mestna realka v Idriji 1901-1908. Napisal dr. S. Beuk.
Donesek k vprašanju o koncu sveta. Spisal Julij Nardin.
Praktiške vaje v kemiji. Spisal B. Baebler.
O domovini in naseljevanju južnih Slovanov. Poročal dr.
Dragotin Lončar.
Pozabljeni pesnik. (J. Cimperman). Sestavil E. Gangl.
- L. 1908-9: Integracija racionalnih ulomkovih funkcij. Spisal Ivo Tejkal.
Poljudna razlaga indukcijskega toka. Spisal J. Nardin.
- L. 1909-10: Varovalna barva in podobnost v živalstvu. Spisal dr. S. Beuk.
Nekaj poizkusov iz fizike. Spisal Julij Nardin.
Kristalizacija gipsa ob mikrokemični analizi. Spisal Ka-
jetan Stranetzky.
- L. 1910-11: O nevarnosti kemičnih poizkusov. Napisal B. Baebler.
Izpopolnjeno samodelno električno menjalo. Spisal J. Nardin.
- L. 1911-12: Vodnikove pesmi. Priobčuje dr. Nik. Omersa.
Fizikalne drobtine. Spisal prof. Julij Nardin.
- L. 1912-13: Spominski list. Napisal dr. Stanislav Beuk.
Pragmatična sankcija. Dr. M. Potočnik.

